



# **RAPORT Z EWALUACJI PROBLEMOWEJ: Efekty Zarządzanie**

Przedszkole nr 16  
Bydgoszcz

Kujawsko - Pomorski Kurator Oświaty  
Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

## Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Raport z ewaluacji problemowej dotyczy jednego z przedstawionych poniżej obszarów.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądaných efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

- Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

## Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 29-01-2013 - 01-03-2013 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Ewa Jaśkowska, Grzegorz Kubacki.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w przedszkolu nauczycieli, innych pracowników, dzieci, ich rodziców, partnerów przedszkola i przedstawicieli samorządu lokalnego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby/liczba obserwowanych jednostek
Dyrektor przedszkola	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
	Ankieta elektroniczna (CAWI)	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Przedszkole, w którym pracuję"	Badanie na próbie pełnej	9
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu i pracy w zespołach zadaniowych oraz psycholog	5
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele: woźne oddziałowe, pracownicy techniczni	5
Dzieci	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele najstarszej grupy	0
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad grupowych, reprezentujący różne roczniki oraz wszyscy chętni	12
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Rodzice obecni w trakcie badania na terenie przedszkola	69
Partnerzy przedszkola, przedstawiciele samorządu lokalnego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	13
Obserwacja zajęć		Wszystkie grupy	7
Obserwacja przedszkola		Wewnątrz i na zewnątrz	nd
Analiza danych zastanych			

## Informacja o placówce

Nazwa placówki	Przedszkole nr 16
Patron	
Typ placówki	Przedszkole
Miejscowość	Bydgoszcz
Ulica	Bukowa
Numer	3
Kod pocztowy	85-625
Urząd pocztowy	Bydgoszcz
Telefon	523721551
Fax	
Www	www.przedszkole16.bydgoszcz.pl
Regon	00022189900000
Publiczność	publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	126
Oddziały	5
Nauczyciele pełnozatrudnieni	11
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	1
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	0
Średnia liczba uczących się w oddziale	25.2
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	11.45
Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE
Powiat	Bydgoszcz
Gmina	Bydgoszcz
Typ gminy	gmina miejska
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

## Wprowadzenie: obraz placówki

**Raport, do którego przeczytania Państwa zachęcamy, omawia wyniki ewaluacji zewnętrznej w obszarach efekty i zarządzanie, przeprowadzonej w Przedszkolu nr 16 w Bydgoszczy, w lutym i marcu 2013 r. Poniżej znajdują Państwo najważniejsze, płynące z badań, informacje o placówce. Wszystkie zawarte w niniejszym tekście tezy i dane znajdują potwierdzenie w wynikach przeprowadzonych badań.**

Przedszkole nr 16 jest placówką publiczną prowadzoną przez Urząd Miasta Bydgoszczy. Mieści się w zadbanym jednopiętrowym budynku przy ul. Bukowej w Bydgoszczy, na osiedlu Leśnym. Placówka dysponuje 5 dobrze wyposażonymi i estetycznymi salami edukacyjnymi, ogrodem i placem zabaw. Obecnie funkcjonuje w nim 5 grup wychowanków. Przedszkole zapewnia opiekę nad dziećmi od godziny 6.00 do 16.30. Dla nowo przyjmowanych dzieci organizuje spotkania adaptacyjne, dzięki którym dzieci, przekraczając po raz pierwszy próg przedszkola, nie doświadczają poczucia obcości i wiedzą, czego się od nich będzie oczekiwało.

Przedszkole, w opinii respondentów, jest bezpieczne. Nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni przestrzegają obowiązujących procedur bezpieczeństwa i zasad przemieszczania się dzieci w obiekcie przedszkolnym, na placu zabaw i podczas spacerów oraz wycieczek. Na wycieczki dzieci ubierają kamizelki i gadżety odblaskowe, autobusy wycieczkowe kontroluje dyrektor i policja, dzieci biorą udział w programach i akcjach profilaktyki bezpieczeństwa. Dzieci znają zasady zachowania się. Nauczyciele zachęcają przedszkolaków do aktywności, do samodzielnego wykonywania zadań i współpracy w zespole, wyboru zabawy, kreatywności, pełnienia dyżurów. Ich aktywność ujawnia się w licznych działaniach: uczestniczą m.in. w uroczystościach i imprezach miejskich oraz osiedlowych, zajęciach w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej w Bydgoszczy, Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego czy Centrum Edukacji Ekologicznej w Myślicinku, spotkaniach z pensjonariuszami Domu Dziennego Pobytu i Warsztatów Terapii Zajęciowej, w zajęciach w Zespole Szkół nr 15, konkursach, przeglądach i zawodach sportowych, wycieczkach i spacerach.

Przedszkole organizuje interesujące dla dzieci zajęcia obowiązkowe wynikające z podstawy programowej wychowania przedszkolnego, rytmikę i zajęcia logopedyczne oraz zajęcia dodatkowe opłacane przez rodziców, takie jak taniec, język angielski, gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna, terapia logopedyczna. Nauczyciele realizują autorski program dla dzieci 5-, 6-letnich pn. „Mały orator to ja”, pozwalający na nabycie właściwych umiejętności w zakresie wymowy, oraz przeprowadzają wiele ćwiczeń ruchowych i zawodów sportowych. Ważną rolę pełnią działania rozwijające zainteresowania dzieci i przygotowujące je do udziału w konkursach, przeglądach i zawodach sportowych. Przedszkole zajmuje w nich najwyższe lokaty. W roku szkolnym 2011/2012 dzieci odniosły liczne sukcesy w konkursach plastycznych – 19, fotograficznych – 4, ekologicznych – 2, w przeglądach tanecznych i wokalnych – 6.

Nauczyciele organizują międzyprzedszkolne imprezy w ramach uzyskanych przez przedszkole Grantów Oświatowych, np. w 2011 r. Międzyprzedszkolny konkurs „Muzyka Fryderyka Chopina w tańcu i obrazie – inspiracje ruchowo-plastyczne dzieci z bydgoskich szkół i przedszkoli”, „Międzyprzedszkolna Mikołajkowa Olimpiada Sportowa – w zdrowym ciele zdrowy duch”, w 2012 r. Międzyprzedszkolna Olimpiada Sportowa „Od przedszkolaka do olimpijczyka”, Międzyprzedszkolny turniej wiedzy „Bydgoszcz naszą małą ojczyzną” (L. Wyczółkowski), IX Edycja Międzyprzedszkolnego konkursu plastycznego „Betlejemskie szopki”.

Działania nauczycieli obejmują także podnoszenie świadomości ekologicznej i zdrowotnej dzieci, i rodziców, naukę współodpowiedzialności i umiejętności współdziałania, propagowanie czytania utworów wnoszących treści poznawcze i przykłady dobrego zachowania w ramach Klubu Czytających Rodziców.

**Raport przynosi dużo informacji o przedszkolu, które cieszy się bardzo dobrą opinią rodziców i środowiska, w którym dyrektor, kadra pedagogiczna i niepedagogiczna stwarzają dzieciom domową atmosferę, zapewniają pełne bezpieczeństwo i wieloaspektowy rozwój.**

# Wyniki ewaluacji:

## Obszar: Efekty

**Wymaganie:** *Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności*

### Komentarz:

**Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej: potrafią samodzielnie działać i współpracować w grupie, a także rozwijają się dzięki aktywności ruchowej i wspieraniu ich działań twórczych. Przedszkole organizuje wiele działań sprzyjających rozwojowi ruchowemu dzieci: zabawy stanowią ważny element zajęć podstawowych, dzieci korzystają z dobrze wyposażonego i zorganizowanego ogrodu oraz uczestniczą w zajęciach dodatkowych (rytmika, taniec, gimnastyka), biorą udział w wycieczkach i spotkaniach z partnerami przedszkola. Nauczyciele podejmują szereg działań, które przyczyniają się do rozwijania umiejętności dzieci i sprzyjają osiągnięciu przez nich sukcesów.**

**Dzieci potrafią działać samodzielnie**, stwierdzili zarówno ankietowani rodzice, jak i pracownicy niepedagogiczni podczas wywiadu grupowego. Według ankietowanych rodziców dzieci potrafią samodzielnie:

1. myć ręce i twarz (68 z 69);
2. załatwiać potrzeby fizjologiczne, rozbierać się (67 z 69);
3. poprawnie trzymać łyżkę, ubierać się (66 z 69);
4. poprawnie trzymać widelec (64 z 69);
5. zapinać guziki (47 z 69).

Pracownicy niepedagogiczni podczas wywiadu grupowego podkreślili, że większość dzieci potrafi samodzielnie już od najmłodszej grupy:

1. załatwiać potrzeby fizjologiczne (grupa najmłodszych dzieci – pracownicy niepedagogiczni sprawdzają wykonane czynności i w razie potrzeby pomagają dzieciom);
2. myć ręce i twarz (większość dzieci grupy dzieci trzyletnich);
3. poprawnie trzymać łyżkę lub widelec (większość dzieci w najmłodszej grupie);
4. zapinać guziki (dzieci z grupy trzy i czterolatków mają problem, starsze dzieci sobie radzą);
5. rozbierać się (większość dzieci trzyletnich);
6. ubierać się samodzielnie (większość dzieci trzyletnich, w starszych grupach wszystkie dzieci).

Obserwacja placówki wykazała, że w najstarszych grupach dzieci potrafią samodzielnie wykonywać wszystkie potrzebne w życiu czynności. Dzieci uczestniczące w wywiadzie grupowym, wskazały, że od czasu, kiedy zaczęły chodzić do przedszkola, nauczyły się wielu rzeczy: rysować, wycinać, malować, czytać, śpiewać, nowych piosenek, grać na instrumentach, tańczyć, kulturalnie zachowywać się podczas posiłków, bawić z innymi dziećmi, słuchać poleceń dorosłych, zachowywać się spokojnie, ubierać i rozbierać, nie biegać i skakać po schodach. Nie było możliwości zaobserwowania samodzielnie wykonywanej czynności zapinania guzików.

**Dzieci potrafią działać w grupie**, co wynika z wywiadu z dyrektorem oraz obserwacji zajęć i placówki. Zdaniem dyrektora (wywiad), przedszkole uczy dzieci współpracy pomiędzy sobą poprzez:

1. zajęcia zorganizowane i zabawy swobodne. Podczas zajęć dzieci wykonują określone zadania, rozwiązują problemy, podejmują swobodne działania, w parze lub w zespole. Każde dziecko jest odpowiedzialne za pewną pracę, która stanowi o sukcesie całego zespołu;
2. pełnienie dyżurów, np. w kąciку przyrody, w łazience, przy posiłkach, podczas przygotowywania pomocy do zajęć;

3. wzajemną pomoc podczas wykonywania czynności samoobsługowych (ubierania), wspólnej zabawy i sprzątanía po zabawie. Dzieci uczą się współpracy podczas zabaw z dowolnie wybranymi kolegami (manipulują, konstruuja, podejmują zabawy tematyczne w kącikach zainteresowań, układają puzzle itd.) oraz na terenie przedszkolnym podczas różnorodnych zabaw na świeżym powietrzu. Działania grupowe obejmują wspieranie się i niesienie pomocy kolegom w trudnych sytuacjach, np. gdy ktoś jest smutny, gdy komuś coś nie uda;
4. realizację zasad „Kodeksu wzorowego przedszkolaka”, np. podczas sprzątanía zabawek, używania zwrotów grzecznościowych podczas wspólnych zabaw i innych działań,;
5. wdrażanie działań zgodnych z „Kodeksem ekologicznym” – wspólne dbanie o oszczędzanie wody, zbieranie baterii do wyznaczonego pojemnika, segregowanie śmieci;
6. realizację programu „Przyjaciele Zippiego”, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci oraz doskonali relacje dzieci z innymi ludźmi;
7. organizowanie współpracy podczas organizacji uroczystości i imprez przedszkolnych, np. „Pasowanie Maluchów” – występy artystyczne, „Sprzątanie Świata” – zespołowe tworzenie plakatów zachęcających do dbania o środowisko, „Bal karnawałowy” – zespołowe konkurencje poszczególnych grup i wspólna zabawa z wodzirejem;
8. wspólnie przygotowywanie się do przeglądów i konkursów w środowisku lokalnym (inscenizacje, zespołowe występy wokalne i taneczne);
9. organizację wspólnych wycieczek autokarowych połączonych z grupowymi zajęciami edukacyjnymi np. w Fundacji Piękniejszego Świata w Skłudzewie, w Ośrodku Dydaktyczno-Muzealnym Zespołu Parków w Chrystkowie koło Świecia (zajęcia w zagrodzie mennonickiej), w Jura Parku w Solcu Kujawskim.
10. podejmowanie działań związanych z opieką starszych dzieci nad młodszymi podczas odwiedzin w poszczególnych grupach zróżnicowanych wiekowo i podczas udziału w zajęciach adaptacyjnych (nowo przyjęte dzieci wprowadzane są w zabawy przez starszych przedszkolaków).

Z obserwacji zajęć wynika, że nauczyciele stosują formy pracy zespołowej, tak by dzieci mogły uczyć się działania w grupie przez większość zajęć (na 4 z 6 obserwowanych zajęć), przez całe zajęcia (na 1 z 6 zajęć), sporadycznie podczas jednych zajęć. Podczas zajęć większość dzieci pracowała i bawiła się w grupie z rówieśnikami. Obserwacja placówki i zajęć wskazuje, że dzieci z grup 5- i 6-latków bawią się w grupach podczas przebywania na terenie otwartym.

**W przedszkolu tworzy się warunki sprzyjające aktywności ruchowej dziecka.** Podczas obserwowanych zajęciach (4 z 7) nauczyciele stworzyli dzieciom możliwość wspierania działań twórczych podczas całych zajęć lub przez większość czasu zajęć, na 2 z 7 zajęciach sporadycznie, na jednej nie było takiej sytuacji. Z obserwacji zajęć i placówki wynika, że w przedszkolu tworzy się warunki sprzyjające aktywności ruchowej dziecka. Wśród stałego wyposażenia są drabinki, ślizgi, ławeczki gimnastyczne, hula-hop, duże piłki z uszami, tarcze do sersa, skakanki, hulajnogi, kosz do piłki koszykowej, szarfy, woreczki, piłki rytmiczne, lekarskie, wstążki do tańca, stojaki do slalomów, chusty animacyjne i inne pomoce dydaktyczne. Liczba urządzeń jest odpowiednia w stosunku do liczby dzieci w przedszkolu. Przedszkole ma rozległy ogród oraz plac zabaw wyposażony w sprzęt do wspinania się, wchodzenia, zjeżdżalnię i piaskownicę. Nauczyciele organizują zabawy ruchowe, dzieci pod ich opieką wychodzą na spacer, niektóre dzieci uczestniczą w zajęciach dodatkowych: języka angielskiego, tanecznych i gimnastyki korekcyjnej. Według dyrektora i 9 z 9 ankietowanych nauczycieli, w przedszkolu wspiera się rozwój aktywności ruchowej dzieci poprzez:

1. organizowanie zajęć aktywizujących prowadzonych przez specjalistów (np. rytmika, taniec) w pakiecie zajęć dodatkowych;
2. maksymalnie długi czas spędzany na placu zabaw przez dzieci;
3. organizowanie zajęć aktywizujących prowadzonych przez specjalistów (np. rytmika, taniec), które są włączone w podstawowy pakiet zajęć, dostępny bez żadnych ograniczeń dla wszystkich dzieci;
4. aktywizację ruchową włączoną w pakiet zajęć prowadzonych przez nauczyciela opiekującego się grupą.

Respondenci (dyrektor, nauczyciele i partnerzy) podają szczegółowe działania podejmowane dla wspierania aktywności ruchowej dzieci, takie jak:

1. zestawy zabaw gimnastycznych;
2. stosowanie metod aktywizujących: np. Dennisona, gimnastyka twórcza: Kniessów, Labana, Orffa, Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz, pedagogika zabawy „Klauza”, metoda B. Strauss, zabawy metodą ruchu

- rozwijającego W. Sherborne;
- 3. zestawy zabaw ruchowych;
- 4. zestawy zabaw gimnastycznych metodą stacyjną;
- 5. tor przeszkód;
- 6. zabawy z elementami współzawodnictwa;
- 7. zestawy ćwiczeń porannych;
- 8. zabawy na powietrzu - opowieść ruchowa - masaże relaksacyjne - spacer, wycieczki;
- 9. gry i zabawy zespołowe;
- 10. zabawy sportowe na sali gimnastycznej w Klubie Sportów Gimnastycznych „Zawisza”;
- 11. zabawy z muzyką poważną;
- 12. zabawy z elementem współzawodnictwa;
- 13. Międzyprzedszkolne Olimpiady Sportowe, które odbywają się w Zespole Szkół nr 15;
- 14. techniki parateatralne: drama, pantomima, teatrzyk kukielkowy.

Według partnerów i samorządu, w przedszkolu istnieją warunki sprzyjające aktywności ruchowej dzieci. W wywiadzie zwracają uwagę na sposób ich realizacji:

1. Przedszkole prowadzi gimnastykę korekcyjną, zajęcia ruchowe dla dzieci w ramach zajęć pozalekcyjnych.
2. Wykorzystuje warunki terenowe – parki, lasy sprzyjające rekreacji. Wokół przedszkola są ogrody i place zabaw.
3. Realizuje program ekologiczny. Grupy dzieci uczestniczą w zajęciach ekologicznych w Myśliczynie; zajęcia mają część teoretyczną i ruchową: gry i zabawy na świeżym powietrzu, jest to także wycieczka.
4. Codziennie odbywają się zajęcia: gimnastyka poranna, 3 zabawy ruchowe, zestawy ćwiczeń gimnastycznych w różnych formach. Na powietrzu i w sali są organizowane tory przeszkód z wykorzystaniem z przyborów gimnastycznych, muzyki, zjawisk akustycznych; stosuje się metody relaksacji.
5. Przedszkole prowadzi wiosną serię zajęć adaptacyjnych plenerowych dla dzieci i rodziców. Nauczyciele stosują metodę Weroniki Sherborne, z rodzicami w parach.
6. Przedszkole pozyskuje pomoce sprzyjające aktywności ruchowej dzieci. Realizacja Bydgoskich Grantów Oświatowych powoduje, że przedszkole uzupełnia wyposażenie, np. kupuje koszulki, piłki. Np. dzięki realizacji konkursu „Międzyprzedszkolny Konkurs Fryderyk Chopin” w tańcu i obrazie zostały np. uszyte stroje dla dzieci na występy.
7. W ramach współpracy trenerzy Zespołu Szkół nr 15 zapraszają uczniów na zajęcia sportowe do hali akrobatyczno-gimnastycznej. Oprócz typowych zajęć wychowankowie poznają trzy dyscypliny: gimnastykę, akrobatykę, trampolinę.
8. Przedszkole współpracuje ze szkołami podstawowymi, dzieci uczestniczyły w konkursie, w którym sprawdzana była ich wiedza i umiejętności inscenizacji. Przygotowały pokaz taneczny, który wyróżniał się pomysłowością i wspaniałym wykonaniem.
9. Dzieci mają odblaskowe kamizelki, koszulki, chusty, są widoczne z daleka. Są dzięki nim bardziej bezpieczne na wycieczkach.

W opinii partnerów, aktywność ruchowa dzieci to zasługa kadry pedagogicznej, które zwraca uwagę zarówno na aktywność intelektualną dzieci, jak i na zdrowie, i aktywność fizyczną. Ważne jest aktywizowanie małej (metoda Dobrego Startu) i dużej motoryki (metoda Dobrego Startu), korzystanie z metody „Śpiewane litery” Marty Bogdanowicz, wprowadzenie zabaw manipulacyjnych i badawczych. Dzieci w wywiadzie wskazują, że lubią wychodzić na świeże powietrze: na spacer po okolicy, na plac zabaw.

**Przedszkole wspiera działania twórcze dzieci**, co wynika z ankiet dla dyrektora oraz nauczycieli i widoczne jest podczas obserwacji placówki oraz zajęć. Na terenie placówki widać efekty aktywności twórczej dzieci: na tablicach są eksponowane prace plastyczne dzieci z wszystkich grup związane z tematem kompleksowym lub akcjami społecznymi podejmowanymi przez przedszkole, np. „Po prostu koci świat”, „Łyżkowa panienska”, „O środowisko dbamy – wodę oszczędzamy”, „Dziecięce przyjaźnie”. W salach eksponowane są prace plastyczne dzieci. Prezentacja aktywności twórczej jest aktualizowana – obecna mówi o trudach zimy i symptomach przedwiośnia. Dzieciom pozostawia się swobodę ekspresji, np. wychowankowie wybierają kolory farb, decydują o wzorach rysowanych na przedmiotach. Na wszystkich obserwowanych zajęciach nauczyciel tworzył sytuacje, w których dzieci mogły rozwiązywać problemy (sprzyjające uczeniu się samodzielności). Dzieci chętnie rozwiązywały problemy i uzasadniały swoje wybory oraz decyzje, samodzielnie rozwiązywały zadania, w sposób twórczy uczestniczyły w eksperymentach oraz rozwiązywaniu zagadek. Także z obserwacji zajęć wynika, że przedszkole wspiera działania twórcze dzieci, umożliwiając dzieciom zabawę w kąciakach tematycznych oraz wykonywanie prac



plastycznych, o szczegółach których dzieci decydują same. Dzieci mogą bawić się różnorodnymi klockami zgromadzonymi w salach oraz zabawkami, dzięki którym rozwijają wyobraźnię. Szczególny nacisk położony jest na twórczość ruchową podczas zabaw oraz wyrażanie ekspresji w tańcu z podkładem muzycznym. Według dyrektora i 9 z 9 nauczycieli, w przedszkolu wspiera się działania twórcze dzieci poprzez:

1. zajęcia aktywizujące prowadzone przez specjalistów (np. rytmika, taniec), które są włączone w podstawowy pakiet zajęć, dostępny bez żadnych ograniczeń dla wszystkich dzieci;
2. zajęcia rozwijające, np. muzyka, które są oferowane jako odpłatne uzupełnienie podstawowej oferty dydaktycznej.

Dyrektor przedszkola wskazał także, że przedszkole wspiera:

1. działania twórcze (np. rysunek), który jest włączone w pakiet zajęć prowadzonych przez nauczyciela opiekującego się grupą;
2. twórcze rozwiązywanie problemów metodą prof. Wiesławy Limont, metoda projektów, kreatywne rysowanie;
3. zabawy parateatralne – inscenizowane wiersze, piosenki, rozmowy, monologi, utwory muzyczne, pantomimiczne;
4. zabawy inspirowanie z wykorzystaniem dziecięcej ekspresji ruchowej, słowno-muzycznej, plastycznej, konstrukcyjno-technicznej;
5. działania umożliwiające udział dzieci w wewnętrznych i zewnętrznych konkursach plastycznych udokumentowanych na stronie www przedszkola, przeglądach teatralnych, muzycznych; lokalnych przeglądach twórczości artystycznej;
6. zajęcia edukacyjne w Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego, miejskich bibliotekach;
7. działania umożliwiające udział dzieci w koncertach muzycznych (Filharmonia Pomorska), spotkaniach z aktorami (Teatru Polskiego, Teatrów: Frajda, Magma, Moralitet) w placówce oraz poza nią (Opera Nova);
8. realizację projektów innowacyjnych;
9. działania mające na celu doposażenie bazy dydaktycznej w zabawki i rekwizyty edukacyjne.

**Dzieci adaptują się do grup rówieśniczych.** Według 66 z 69 rodziców, ich dziecko chętnie podejmuje zabawę z rówieśnikami. 59 z 69 rodziców twierdzi, że ich dziecko potrafi rozwiązywać konflikty z rówieśnikami. 69 z 69 rodziców uważa, że ich dziecko potrafi respektować zasady przyjęte w trakcie zabaw z rówieśnikami. Wszystkie dzieci podczas obserwowanych zajęć zachowywały się zgodnie z regułami przyjętymi w przedszkolu. Nie zaobserwowano sytuacji, w której nauczyciel musiałby reagować na pojawiające się odseparowanie dziecka od grupy. Dzieci wykazywały wysoki stopień adaptacji, były zadowolone i znały zasady współdziałania w grupie i zachowywania się, dobrze czuły się w zespole, były zadowolone i radosne, współpracowały ze sobą.

**W przedszkolu analizuje się osiągnięcia dzieci.** Dyrektor i 9 z 9 nauczycieli wskazuje, że prowadzi analizy osiągnięć dzieci podczas:

1. bieżących obserwacji zachowania i umiejętności dzieci podczas zajęć, zabaw (określenie czy od poprzedniego badania nastąpił wzrost umiejętności);
2. rozmów z rodzicami;
3. porównywania diagnozy wstępnej, śródrocznej i końcowej;
4. analizy wytworów dzieci;
5. analizy testów umiejętności wychowanków we wszystkich sferach rozwoju
6. diagnozy gotowości szkolnej;
7. oceny przygotowania dziecka do podjęcia nauki w klasie pierwszej;
8. współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
9. porównywania wyników diagnoz prowadzonych w ciągu roku;
10. monitorowania osiągnięć absolwentów w Szkole Podstawowej.

W opinii dyrektora i nauczycieli, analiza osiągnięć dzieci wynika z konieczności podnoszenia jakości pracy przedszkola, określenia, jakiego rodzaju pomocy należy udzielić dzieciom, w jaki sposób można zmniejszyć deficyty, jak wspierać dzieci uzdolnione, by rozwijały się wielozmysłowo. Analiza polega na:

1. określeniu, jakie umiejętności indywidualnie należy rozwijać, aby dziecko dobrze przygotować do nauki w szkole, do wykorzystania wiedzy i umiejętności w praktyce, stosowania jej w działaniu;
2. wyłonieniu dzieci wymagających pomocy i dzieci zdolnych wymagających dalszego rozwoju;
3. ocenie, w jakim stopniu dzieci opanowały umiejętności z określonych obszarach zapisanych w podstawie programowej;
4. określeniu, czy od poprzedniego badania diagnostycznego nastąpił postęp lub regres w nabywaniu umiejętności przez każde dziecko;
5. wyłonieniu przez radę pedagogiczną wspólnych wniosków wyznaczających kierunki dalszej pracy.

Zdaniem dyrektora i nauczycieli, **analiza osiągnięć dzieci uwzględnia ich możliwości rozwojowe**. Nauczyciele wiedzą, jakie są możliwości rozwojowe dzieci na podstawie:

1. prowadzonych obserwacji pedagogicznych – karty obserwacji wstępnych śródrocznych i końcowych;
2. diagnozy szkolnej pięcio- i sześciolatków;
3. wyników badań logopedycznych;
4. analiz wytworów dziecka: graficznych, plastycznych i konstrukcyjnych;
5. obserwacji występów artystycznych: śpiew, taniec, gra na instrumentach perkusyjnych, recytacje i inscenizacje.

Analizę osiągnięć dzieci z uwzględnieniem ich możliwości rozwojowych prowadzą nauczycielki opiekujące się daną grupą, rada pedagogiczna na posiedzeniach analitycznych, logopeda. Analiza obejmuje rozwój dziecka w różnych obszarach rozwoju: umysłowego, społecznego, emocjonalnego, ruchowego z uwzględnieniem indywidualnych osiągnięć dziecka. Według nauczycieli (wywiad), każde dziecko rozwija się w swoim tempie. Nauczyciel ocenia możliwości dziecka na podstawie obserwacji grupy i wiadomości o procesie rozwoju psychomotorycznego. Nauczyciele pracujący z daną grupą dzieci analizują ich osiągnięcia w celu wyłonienia dzieci wymagających pomocy i dzieci zdolnych wymagających dalszego rozwoju. Na początku roku logopeda przeprowadza badania przesiewowe i kwalifikuje dzieci do terapii logopedycznej. Analizuje postępy dziecka w trakcie terapii. Współpracuje z rodzicami i nauczycielami. Ukierunkowuje nauczycieli do planowania sytuacji edukacyjnych, form i metod pracy z dzieckiem. Nauczyciele analizują wzrost umiejętności językowych dzieci i informują rodziców o postępach, współpracują z rodzicami.

**W przedszkolu wdraża się wnioski z analizy osiągnięć dzieci.** 9 z 9 nauczycieli twierdzi, że wykorzystuje wyniki analizy osiągnięć dzieci do:

1. ustalenia kierunków pracy z dziećmi;
2. określenia specyficznych potrzeb edukacyjnych dzieci (w tym dzieci zdolnych oraz dzieci wymagających wspomaganie);
3. usprawniania współpracy z rodzicami;
4. określenia zasad współpracy ze specjalistami poradni psychologiczno-pedagogicznej;
5. określenia zadań realizowanych wspólnie z logopedą;
6. określenie współpracy z instytucjami wspomagającymi w przypadku dzieci zdolnych;
7. lepszego dostosowania form i metod pracy;
8. odpowiedniego planowania pracy wychowawczej, dydaktycznej i opiekuńczej;
9. planowania przebiegu zajęć tak, by dzieci mogły prezentować swoje osiągnięcia;
10. organizowania konkursów, przeglądów przedszkolnych i międzyprzedszkolnych, wystaw i galerii prac dziecięcych;
11. angażowania dzieci w przygotowywanie imprez przedszkolnych;
12. organizowania warsztatów dla rodziców ukazujących sposoby postępowania z dzieckiem;
13. kierowania rodziców do instytucji wspierających rozwój dziecka (szkoły tańca, poradnia psychologiczno-pedagogiczna).

Dyrektor (wywiad) wskazuje, że w celu lepszego wykorzystania wniosków z analizy osiągnięć dzieci w przedszkolu:

1. wdrożony został system dzielenia się wiedzą i doświadczeniem pedagogicznym pomiędzy kadrą z różnych grup i poziomów;
2. realizowany jest program innowacyjny „Niwelowanie barier adaptacyjnych i ujednolicanie oddziaływań

- wychowawczych na dzieci w wieku od 3-6 lat poprzez organizowanie niekonwencjonalnych form pracy w relacji dziecko – dom – przedszkole”;
3. nauczycielki realizują projekt Profilaktyka Logopedyczna „Zabawy ze słowem” w celu eliminowania deficytów mowy dzieci;
  4. podejmowana jest współpraca z rodzicami: rozmowy, konsultacje z logopedą i psychologiem, proponowana jest opieka poradni psychologiczno-pedagogicznej;
  5. prowadzone są zajęcia niepłatne przez logopedę z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Bydgoszczy oraz na prośbę rodziców płatne zajęcia logopedyczne.
  6. prowadzone są zajęcia plastyczne kształtujące sprawność manualną oraz zajęcia rozwijające talenty twórcze: muzyczno-ruchowe rozwijające poczucie rytmu, koordynację ruchową i talent muzyczny;
  7. zostały wprowadzone comiesięczne dyżury nauczycielek, aby umożliwić rodzicom uzyskanie wyczerpujących informacji o rozwoju dzieci;
  8. organizowane są zajęcia otwarte pozwalające zaobserwować rodzicowi umiejętności dziecka na tle grupy rówieśniczej oraz warsztaty dla rodziców zapoznające z potrzebami dziecka na określonym etapie rozwoju.

**Wprowadzane zmiany przyczyniają się do rozwijania umiejętności dzieci**, co wynika z informacji uzyskanej od rodziców (ankiety) i nauczycieli (wywiad) oraz obserwacji placówki. Zdaniem 67 z 69 rodziców przedszkole wspiera rozwój uzdolnień dzieci. Z obserwacji placówki wynika, że w samym roku szkolnym 2011/2012 dzieci mogły poszczycić się osiągnięciami w 31 różnych działaniach, co dokumentują prezentowane osiągnięcia na korytarzu, np. dyplom Aquafresh Program Edukacji Zdrowotnej za udział przedszkola w akcji i wspieranie dzieci w dbałości o higienę jamy ustnej, podziękowania za udział w konkursie „Zbiórka nakrętek” – akcji charytatywnej wspierającej potrzebujące dzieci, certyfikat Bydgoskiego Klubu Przyjaciół Zwierząt Animals za udział w akcji dobroczynnej „Nakarm Kociaka i Psiaka” (Certyfikat Dobrego Serca), certyfikat Ogólnopolskiego Programu Kubusiowi Przyjaciele Natury. W gablocie eksponowane są różnorodne puchary za osiągnięcia dzieci w sporcie, muzyce, konkursach ekologicznych, za udział w piknikach i imprezach organizowanych przez Radę Osiedla „Leśne”. W salach eksponowane są prace plastyczne dzieci. Według nauczycieli, następujące zmiany wprowadzone w tym i poprzednim roku szkolnym, przyczyniły się do rozwoju umiejętności dzieci:

1. Wprowadzenie w roku szkolnym 2011/2012 działań w zakresie profilaktyki logopedycznej. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Bydgoszczy oddelegowała na wniosek dyrektora przedszkola na pięć godzin w tygodniu logopedę. Dzięki temu wzrosła świadomość rodziców oraz ich zaangażowanie we współpracę z nauczycielami.
2. Opracowanie w roku szkolnym 2010/2011 programu autorskiego dla dzieci 5-, 6-letnich pn. „Mały orator to ja”. Zawiera ćwiczenia i zabawy pozwalający na nabycie właściwych umiejętności w zakresie wymowy.
3. Wprowadzenie w roku szkolnym 2011/2012 programu „Klucz do uczenia się” (moduł matematyczny), dzięki któremu dzieci rozwijają umiejętności myślenia matematycznego oraz konstrukcyjnego. Wszystkie nauczycielki uzyskały certyfikaty do prowadzenia tego typu zajęć.
4. Utworzenie w roku szkolnym 2010/2011 „Klubu Czytających Rodziców” w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”, dzięki któremu rodzice przychodzą po uzgodnieniu z nauczycielami, aby czytać książki.
5. Wprowadzenie w roku szkolnym 2011/2012 programu „Przyjaciele Zippiego” do realizacji w najstarszych grupach, aby nauczyć dzieci zachowań psychospołecznych, np. asertywności, empatii, odczytywania emocji.
6. Wprowadzenie w roku szkolnym 2012/2013 nowego programu nauczania pn. „Nasze Przedszkole” Małgorzaty Kwaśniewskiej i Wiesławy Żaba-Żabińskiej. Nauczyciele chcieli skupić się na uczeniu dzieci działania.

**Powyższe argumenty potwierdzają bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania. Działania nauczycieli mają charakter systemowy, długofalowy i spójny. W analizach uwzględnia się potencjał dzieci a realizowane wnioski przyczyniają się do rozwoju jego umiejętności.**

**Poziom spełniania wymagania: A**

**Dzieci chętnie uczestniczą zarówno w zajęciach z oferty podstawowej, jak i dodatkowej, z zadowoleniem angażując się podczas nich w zabawy i ćwiczenia. Od pierwszych dni pobytu w przedszkolu wdrażane są do samodzielności i zachęcane do kreatywności. Nauczyciele podejmują wiele działań w celu aktywizacji dzieci: zachęcają dzieci do wyboru zabaw, działań twórczych i samoobsługi, inicjują spotkania w środowisku, organizują konkursy, przeglądy, zawody sportowe i występy; są otwarci na udział dzieci w uroczystościach i imprezach oraz akcjach lokalnych i ogólnopolskich.**

**Dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach prowadzonych w przedszkolu.** Opinię taką wyrazili wychowankowie (wywiad), nauczyciele (wywiad, ankiety), rodzice, pracownicy niepedagogiczni, partnerzy i samorząd podczas wywiadów grupowych. Obserwacja zajęć pozwoliła również na potwierdzenie spełnienia kryterium.

Wychowankowie (wywiad) stwierdzili, że najbardziej lubią takie zajęcia, jak: plastyczne (malujemy, rysujemy, wydieramy, lepimy z plasteliny), muzyczne (gramy na instrumentach, śpiewamy, tańczymy, uczymy się piosenek), poznawcze (słuchanie książek, rozmowa o nich), ruchowe (gimnastyczne, zabawy: w krasnoludka, kamyczka, magiczną liczbę 7, elektryka, kotka Mruczka, murarza i inne). Zdaniem 68 z 69 ankietowanych rodziców, dziecko zdecydowanie chętnie uczestniczy w zajęciach z oferty podstawowej, a według 60 z 69 rodziców także z oferty dodatkowej (8 z 69 rodziców było przeciwnego zdania). Nauczyciele (ankieta) i pracownicy niepedagogiczni (wywiad) podali, że dzieci chętnie uczestniczą w różnych zajęciach, a partnerzy (wywiad) stwierdzili, że „widać to w ich postawie, sylwetce, błysku w jego oku”.

Wszyscy nauczyciele (ankieta) i pracownicy niepedagogiczni (wywiad) podali, że dzieci chętnie podejmują zabawy swobodne, np. bawiąc się atrakcyjnymi zabawkami („są instrumenty muzyczne, kierownice” i inne). 5 z 9 ankietowanych nauczycieli i pracownicy niepedagogiczni (wywiad) stwierdzili, że dzieci są aktywne podczas zajęć edukacyjnych. W opinii 5 z 9 nauczycieli (ankieta), pracowników niepedagogicznych (wywiad) i partnerów (wywiad), chętnie podejmują zabawy ruchowe, np. uczą się tańca „Fisco-colo”, tarantuli, krakowiaka, tańczą z seniorami, lubią wykonywać piosenki połączone z ruchem: „Idzie pajak”, ugniatanie ciasta, „Stary Abraham”, lubią poranną gimnastykę. Nauczyciele (ankieta) podali także, że dzieci:

1. biorą udział w badaniach i eksperymentach przyrodniczych (7 z 9 nauczycieli);
2. pomagają w przygotowaniu pomocy do zajęć, kącików, wystaw (7 z 9);
3. zadają pytania, udzielają odpowiedzi i podejmują rozmowy z nauczycielką (6 z 9);
4. pełnią dyżury (6 z 9);
5. podejmują działania zgodne z ich zainteresowaniami, ujawniają własne zainteresowania (5 z 9);
6. sprzątają zabawki (5 z 9);
7. przynoszą z domu materiały i pomoce dydaktyczne (4 z 9);
8. proponują wspólne zabawy (3 z 9).

Pracownicy niepedagogiczni i partnerzy (wywiady) poinformowali, że dzieci:

1. wychodzą na wycieczki, np. w Roku Wyczołkowskiego dzieci były 4 razy w Muzeum; przebywają w przedszkolnym ogrodzie;
2. chodzą na zajęcia do Domu Seniora i Warsztatów Terapii Zajęciowej;
3. biorą udział w „Dziecięcej Akademii Bajek” organizowanej przez Wojewódzką Bibliotekę Pedagogiczną w Bydgoszczy.

Dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach z oferty dodatkowej, uważają pracownicy niepedagogiczni (wywiad grupowy), wymieniając następujące:

1. Gimnastyka korekcyjna – jest interesująca: zajęcia odbywają się z użyciem przyrządów, ma miejsce indywidualizacja, dzieci lubią nauczyciela, za aktywny udział są nagradzane i uświadamiane, że ruch przynosi zdrowie.
2. Ćwiczenia logopedyczne – odbywają się w parach: dzieci są na zajęciach chwalone, pokazują ćwiczenia

z zajęć rodzicom.

3. Katecheza – „jest teatrzyk, nagrody, brawa, zajęcia z gitarą”.

4. Taniec – „zajęcia prowadzone są w sposób fascynujący, dzieci mają ubiory dostosowane do charakteru tańca”.

Pracownicy niepedagogiczni i partnerzy (wywiady) podali także, że dzieci angażują się na zajęciach języka angielskiego prowadzonych wyłącznie w języku angielskim („Na zajęcia języka angielskiego zapisało się 52 dwoje dzieci we wrześniu i nadal jest ich 51, 1 zrezygnowało z powodu zmiany przedszkola”).

Partnerzy podczas wywiadu grupowego stwierdzili, że dzieci bardzo chętnie uczestniczą w:

1. wielu konkursach, np. organizowanych przez Centrum Edukacji Ekologicznej – „Arcydzieła z odpadów”, „Z ekologią bez granic”, wzięły udział w konkursie, który przedszkole zorganizowało dla innych placówek w Roku Wyczółkowskiego, wykonywały szopki na Międzyprzedszkolny Konkurs Plastyczny (9 edycja) – i w roku szkolnym 2 011/2012 miały w nich liczne osiągnięcia (w plastycznych – 19, fotograficznych – 4, ekologicznych – 2);
2. w przeglądach tanecznych i wokalnych - 6;
3. zbiorce surowców wtórnych, np. makulatury, puszek („Dzieci tego przedszkola zawsze są w gronie laureatów, to wiodące przedszkole”.);
4. zajęciach na ścieżkach edukacyjnych;
5. uroczystościach i imprezach miejskich, np. w projekcie Liceum Ogólnokształcącego nr VII w związku z świętem narodowym 11 Listopada, w kwietniu w „Korowodzie Mistrza Leona” 2012, który tworzyły razem z uczniami Liceum Plastycznego, w happeningu „Pachnąca wiosna na Leśnym” 2012, w styczniu 2013 w „Nocy Biologów” i w obrączkowaniu ptaków;
6. spotkaniach z policją dotyczących bezpieczeństwa;
7. realizacji programu „Klucza do uczenia się”;
8. zajęciach Zespołu Szkół nr 15.

Nauczyciele (wywiad) wymienili następujące działania, które podejmują, aby dzieci były aktywne:

1. Prowadzą zajęcia metodami aktywizującymi, twórczymi wychowania fizycznego, np. Labana, Kniessów, ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne, metodami stacyjnymi, Orfa, aktywnego słuchania muzyki Batti Strauss, wesolej zabawy z muzyką poważną, twórczego myślenia J. Osborne'a, Dobrego Startu Marty Bogdanowicz.
2. Zabawy teatralne, pantomima, drama.
3. Pedagogika zabawy.
4. Ćwiczenia twórcze metodą Wiesławy Limont.
5. Masaże relaksacyjne.
6. Bajkoterapia.
7. Muzykoterapia.
8. Zabawy z chustą animacyjną i wstążkami.
9. Zabawy badawcze, eksperymenty.
10. Wzmocnienia pozytywne.
11. Zachęcanie do udziału w konkursach, quizach, przeglądach, programach i akcjach ekologicznych (Kubusiowi Przyjaciele Natury), prozdrowotnych (profilaktyka antynikotynowa, akademia Aquafresch), bezpieczeństwa („Bądź widoczny, bądź bezpieczny”, „SaveNet – Bezpieczny Internet, Bezpieczna droga do przedszkola”, „OK Driver”, „Pachnąca wiosna na Leśnym”), zawodach sportowych (np. w Międzyprzedszkolnej Olimpiadzie Sportowej) .
12. Prowadzenie zajęć dodatkowych w celu przygotowania do udziału w konkursach i przeglądach.
13. Udział dzieci w imprezach i uroczystościach organizowanych przez radę Osiedla "Leśne" (Spotkanie z Mikołajem, Osiedlowa Chojnka, Pożegnanie Lata, Święto Niepodległości).
14. Udział w akcjach charytatywnych („Góra Grosza”, „Nakarm Kociaka i Psiaka”, zbiórka żołądki dla zwierząt w Myślęcinku; spotkania z wolontariuszami z Centrum Kultury Katolickiej „Wiatrak”; akcja społeczna "Program ekologiczno-charytatywny Zakrętki-info pomagamy nie tylko przyrodzie”).
15. Organizowanie wycieczek, np. do Biskupina, Torunia, zakładu produkującego bombki, Skłudzewa (Fundacja Piękniejszego Świata).
16. Udział dzieci w realizacji Bydgoskich Grantów Oświatowych (Międzyprzedszkolny Turniej Wiedzy Bydgoszcz naszą małą ojczyzną – Leon Wyczółkowski).

17. Włączanie się w akcje ogólnopolskie i międzynarodowe, np. „Polska z kawałka materiału”, Rok Korczakowski i inne.

Podczas obserwowanych zajęć (7 z 7) nauczyciele stwarzali atmosferę zaciekawienia, potrafili wzbudzić zainteresowanie dzieci, stosowali metody aktywizujące, pozytywne wzmocnienia poprzez pochwały, zainteresowanie się wytworami prac, organizowali zarówno pracę indywidualną, jak i zespołową, umożliwiali dzieciom kreatywność, dokonywanie wyborów, swobodę twórczą, obserwowanie eksperymentów i rozwiązywanie problemów. W rezultacie powyższych działań nauczycieli dzieci były zaangażowane w zajęcia i zainteresowane wykonywaniem kolejnych zadań.

**Dzieci są zachęcane do samodzielności w działaniach prorozwojowych**, stwierdził dyrektor, nauczyciele, rodzice i partnerzy (wywiady). Zaobserwowano samodzielne działania wychowanków podczas zajęć. Przedszkolaki (wywiad) powiedziały, że same wybierają działania podczas zabaw. Dyrektor i nauczyciele (wywiady) stwierdzili, że dzieci do samodzielnego rozwijania zachęca się poprzez tworzenie kącików zainteresowań plastycznych, konstrukcyjnych, muzycznych, teatralnych, tematycznych, technicznych. Dyrektor wymienił jeszcze inne sposoby:

1. Umożliwianie dzieciom wyboru zabawy, zgodnie z zainteresowaniami.
2. Prowokowanie do udziału w zabawach twórczych – muzycznych, plastycznych, recytatorskich, teatralnych, ruchowych.
3. Promowanie dzieci zdolnych – udział w konkursach i przeglądach dziecięcej twórczości artystycznej.
4. Zachęcanie do eksperymentowania i zabaw badawczych.

Nauczyciele (wywiad) wskazali także:

1. Zachęcanie dzieci do pełnienia dyżurów, np. nakrywania do stolików, opiekowania się kącikami tematycznymi, w łazience w celu nabywania umiejętności współdziałania, pracy na rzecz innych, szacunku dla pracy innych, odpowiedzialności.
2. Udzielanie pochwał w celu pozytywnego wzmocnienia.
3. Organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, dzięki którym dzieci poznają nowe zawody, co jest inspiracją do poszerzania zainteresowań.

Z kolei dyrektor, nauczyciele i rodzice (wywiady) podali, że **w przedszkolu tworzy się sytuacje zachęcania dzieci do samoobsługi** (dbania o higienę osobistą, ubierania się i rozbierania, porządkowania). Partnerzy stwierdzili (wywiad), że dzieci są zachęcane do samodzielności w działaniach związanych z ich rozwojem. Poinformowali, że po rekrutacji do przedszkola odbywa się spotkanie z rodzicami, aby uświadomić dorosłym, co dziecko powinno umieć, kiedy przyjedzie we wrześniu do przedszkola. Rodzice poznają też kadrę. Są organizowane spotkania adaptacyjne. Dzięki temu dzieci, przekraczając próg przedszkola, są zorientowane w stawianych im wymaganiach i znają placówkę. Dzieci uczestniczą w spotkaniach z pensjonariuszami Domu Dniennego Pobytu i Warsztatów Terapii Zajęciowej, w zajęciach w Zespole Szkół nr 15, Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego, Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej, Centrum Edukacji Ekologicznej, uroczystościach i imprezach miejskich, konkursach, przeglądach i zawodach sportowych, wycieczkach i spacerach.

Podczas obserwacji zajęć nauczyciele zachęcali dzieci do samodzielnego wykonywania zadań, na 5 z 7 tak prowadzili zajęcia, by dzieci mogły same wybierać zabawy, na 2 z 7 umożliwiali dzieciom samodzielność sporadycznie podczas zajęć. Dzieci samodzielnie np. utworzyły koło, ustawiły się parami, wykonywały masaże sobie na wzajem, budowały z klocków, układały puzzle, myły zęby i ręce, ubierały się, ustawiały zabawki na półkach, pełniły dyżury, dokonały wyboru kolorowych przedmiotów, elementów do pracy plastycznej, planowały działania w grupie, wykonywały prace plastyczne, eksperymenty, uczestniczyły w zabawie z muzyką, wyrażając ekspresję ruchem, odpowiadały na zagadki.

**Powyższe argumenty potwierdzają bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania. W działaniach nauczycieli widoczna jest systemowość. Atmosfera w przedszkolu: otwartość, nastawienie na kreatywność i samodzielność uczniów, sprzyja ich rozwojowi i osiągnięciu sukcesów. Widoczne są liczne dowody kreatywności uczniów.**

**Wymaganie:** *Respektowane są normy społeczne*

**Komentarz:**

**Dzieci w przedszkolu, ogrodzie, na wycieczkach i spacerach są bezpieczne, ponieważ przebywają zawsze pod opieką dorosłych, znają zasady zachowania i przestrzegają zasad; odbiór dziecka do domu odbywa się według ustalonej procedury. Dzieci uczą się bezpiecznych zachowań, wdrażane są do samooceny. Nauczyciele dokonują systemowej oceny zachowań dzieci i analiz podejmowanych działań wychowawczych. Rodzice są włączani do działań wychowawczych prowadzonych przez przedszkole, w którym panuje rodzinna atmosfera.**

**Dzieci mają poczucie bezpieczeństwa** – stwierdzili zarówno rodzice, pracownicy niepedagogiczni, jak i partnerzy. Taką opinię wyrazili również wychowankowie w czasie wywiadu, stwierdzając, że w przedszkolu czują się bezpiecznie i nie ma w nim niczego, czego by się bały. W ankiecie dyrektor zadeklarował, że przedszkolu w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 nie zdarzyły się wypadki, w których poszkodowane byłoby dziecko. Według 60 z 69 ankietowanych rodziców, dziecko nigdy nie mówiło, że się boi, zdaniem 9 z 69, że raz lub kilka razy wspominało o lęku, ale wynikał on raczej z problemów adaptacyjnych niż poczucia zagrożenia. W opinii rodziców (wywiad), przedszkole jest miejscem bezpiecznym. Świadczy o tym:

1. dbałość o higienę i porządek;
2. nacisk na naukę samodzielności.

Rodzice, pracownicy niepedagogiczni i partnerzy (wywiady) stwierdzili, że w przedszkolu:

1. jest właściwa atmosfera wychowawcza (dzieci w przedszkolu dzieci nie czują się porzucone, nie są anonimowe, nauczyciele znają wszystkie dzieci, ich imiona, otaczają je opieką); nauczyciele dbają o bezpieczne zachowanie wychowanków (przypominają zapisy regulaminowe – regulaminy wiszą na ścianach, pokazują rysunki z właściwymi zachowaniami), realizują programy wychowawcze, np. „Przyjaciele Zippiego”;
2. przestrzegany jest porządek prawny (dzieci są odbierane tylko przez osoby upoważnione, wszyscy pracownicy znają procedury bezpieczeństwa i je stosują);
3. jest dbałość o bezpieczeństwo na spacerze, właściwe przygotowanie wycieczek (dzieci ubierają kamizelki – jest ich około 60, pomoc drugiej osoby lub trzeciej osoby, dzieci trzymają się za gąsienicę spacerową);
4. zabezpiecza się działania na terenie placówki i poza nią, jest dbałość o bezpieczeństwo sprzętu i sal (w kontaktach elektrycznych są zatyczki, stoły nie mają rogów, krzeselka są dostosowane do wysokości dzieci), nauczyciele i dzieci zwracają uwagę na właściwe obuwie, każde ważne pytanie o bezpieczeństwo nie pozostaje bez odpowiedzi, dzieci bezpiecznie schodzą po schodach, są uczone jak spacerować, zachowywać się w grupie, chodzić z gąsienicą do wyjścia na spacerze, bezpiecznie przechodzić przez ulicę (spotkania z policją, noszenie obowiązkowe odblaskowych kamizelek, organizowanie konkursów o bezpiecznym zachowaniu na przejściach), o bezpieczeństwo na placu zabaw (urządzenia są myte, sprawdzane przed wejściem dzieci, usterki są zgłaszane pani dyrektor i konserwatorowi);
5. organizowane są ewakuacje próbne we współpracy ze strażą pożarną i policją;
6. przeprowadzana jest kontrola autobusów przez policję przed wyjazdem na wycieczkę.

Partnerzy (wywiad) wskazali także, że dzieci biorą udział w spotkaniach z policją i uczą się, jak zachować się wobec dorosłych, zwierząt, na ulicy, np. „Obcy niebezpieczny”, „Bezpieczna droga do przedszkola”, „Bezpieczne zachowanie w kontakcie z psem” oraz w konkursach, np. „SaveNet bezpieczne przedszkole – bezpieczeństwo w Internecie”.

Obserwacje zajęć i przedszkola pozwalają na stwierdzenie, że w przedszkolu jest bezpiecznie. Wyposażenie sal jest nowe i estetyczne. Meble, stoły i krzeselka są dostosowane do wysokości dzieci. Na podłogach znajdują się duże dywany. W łazienkach wszystkie urządzenia sanitarne są dostosowane do warunków fizycznych dzieci. Plac zabaw jest miejscem bezpiecznym. Urządzenia na placu zabaw mają certyfikaty. Piaskownice są zakrywane

plachtami ochronnymi. Przestrzegane są zasady higieny zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz placówki. Na 7 z 7 zajęć nauczyciele dbali o fizyczne bezpieczeństwo dzieci, tworząc atmosferę emocjonalnego bezpieczeństwa. Dzieci czuły się bezpieczne.

**W przedszkolu prowadzona jest diagnoza zachowań dzieci.** Dyrektor (ankieta) i nauczyciele (wywiad, ankieta) stwierdzili, że przedszkole diagnozuje zachowania dzieci. Zarówno według dyrektora, jak i nauczycieli w ciągu danego roku szkolnego prowadzone są arkusze obserwacji pedagogicznych, na które składa się diagnoza wstępna, diagnoza śródroczna, diagnoza końcowa, przeprowadzana jest analiza gotowości dzieci 5- i 6-letnich do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna). Prowadzone są bieżące obserwacje zachowania dzieci w różnych sytuacjach: podczas zabaw spontanicznych, manipulacyjnych, ruchowych, kiedy dziecko jest nie skrepowane obecnością dorosłego. Obserwuje się działania dzieci z udziałem nauczyciela: reakcję na obecność dorosłego, stosunek do zadań, motywację. Analizuje wypowiedzi dziecka jako źródło informacji o rozwoju języka. Obserwuje się współdziałanie dziecka z rówieśnikami i dorosłymi. Analizuje wytwory działalności dziecka: rysunki, konstrukcje, układanki jako informacje o emocjach dziecka, usprawnieniu motorycznym, charakterze, rozwoju intelektualnym. Prowadzone są wywiady/rozmowy indywidualne z rodzicami. Porównuje się wyniki obserwacji wstępnej, śródrocznej końcowej w arkuszu obserwacji pedagogicznej. Zapoznaje się rodziców ze stanem rozwoju dziecka po diagnozie wstępnej śródrocznej i końcowej oraz diagnozie szkolnej. Ewaluuje się zachowania dzieci podczas analitycznych rad pedagogicznych oraz wysuwa wnioski do dalszej pracy. Nauczyciele (wywiad) poinformowali, że wdrażają dzieci do samooceny zachowania. Wraz z dziećmi opracowali „Kodeks wzorowego przedszkolaka”. Na jego podstawie dzieci dokonują dwa razy dziennie samooceny i otrzymują informację zwrotną.

**W przedszkolu podejmuje się działania wychowawcze mające na celu zmniejszanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań.** Dyrektor, nauczyciele (wywiady) i pracownicy niepedagogiczni stwierdzili, że aby radzić sobie z niepożądanymi zachowaniami dzieci, przedszkole:

1. szybko i konsekwentnie reaguje zgodnie z systemem nagród i kar oraz systemem motywacji przyjętym w Programie Wychowawczym Przedszkola nr 16;
2. odwołuje się do „Kodeksu Wzorowego Przedszkolaka”;
3. wspólne z dziećmi rozwiązuje problemy (np. „metoda bez porażek” wg Thomasa Gordona);
4. przeprowadza rozmowy z dziećmi na temat granic postępowania, formułuje oczekiwania, odwołuje się do uczuć (metoda komunikacji z dziećmi wg Adele Faber i Elaine Mazlish);
5. prowadzi rozmowy z rodzicami (uzgodnienie kierunku i zakresu pracy z dzieckiem).

Dyrektor i nauczyciele poinformowali, że uczestniczą w wewnętrznym doskonaleniu, a dla rodziców organizują spotkania ze specjalistami (np. pedagogiem, psychologiem). Dyrektor i pracownicy niepedagogiczni (wywiady) podali także, że wszyscy pracownicy przedszkola są zobowiązani do reakcji na niewłaściwe zachowania dzieci. Dyrektor (wywiad) stwierdził, że przedszkole uczy dzieci różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami poprzez realizację międzynarodowego programu promocji zdrowia psychicznego „Przyjaciele Zippiego”. Nauczyciele podczas wywiadu grupowego poinformowali, że w przedszkolu nie było sytuacji zagrażających bezpieczeństwu. W przedszkolu dwa razy w roku są przeprowadzane próby ewakuacyjne. Nauczycieli zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy i reagowania w sytuacjach różnych zagrożeń, np. terrorystycznego. Dzieci znają numery telefonów alarmowych, wiedzą, jak się nazywają. Dyrektor, nauczyciele i rodzice (wywiady) podali, że pożądane zachowania wzmacnia się poprzez:

1. nagradzanie pozytywnych zachowań (pochwały indywidualne, słowne (bezpośrednie), na forum grupy (pośrednie), przed rodzicami);
2. przyznanie medalu, dyplomu;
3. możliwości zdecydowania o wyborze zabawy organizowanej z całą grupą;
4. przyznanie nagrody rzeczowej, upominku. budowanie autorytetu nauczycieli (dają przykład własnym zachowaniem, np. uczą oszczędzania wody, segregacji śmieci, empatii, niesienia pomocy ludziom i zwierzętom);
5. odwoływanie się do zachowań bohaterów literackich i postaci rzeczywistych.

Rodzice (wywiad) stwierdzili, że są włączani do działań wychowawczych prowadzonych przez przedszkole. Podczas obserwacji zajęć (7 z 7) w przedszkolu nie miały miejsca niewłaściwe zachowania dzieci, a nauczyciele wzmacniali zachowania pozytywne zgodne z wyżej wymienionymi zasadami, swoją postawą kształtowali pożądane społecznie postawy.



**Dzieci wiedzą, jakich zachowań się od nich oczekuje.** Rodzice (65 z 69) stwierdzili, że ich dzieci są jasno informowane, jakich zasad postępowania należy przestrzegać w przedszkolu. Podczas obserwacji zajęć nie stwierdzono zachowań dzieci, rażąco odbiegających od norm. Dzieci znają zasady postępowania, potrafią działać zgodnie z ustaleniami, mają dobre nawyki zachowania. Podczas wywiadu dzieci stwierdziły, że wiedzą jak się należy zachowywać, że należy:

1. przed posiłkami myć ręce;
2. zaczynać jedzenie, kiedy nauczyciel powie „smacznego”, kulturalnie zachowywać się podczas posiłków („Trzeba pamiętać o manierach”: trzymać ręce na stole, nie opierać się na łokciach, nie rozmawiać z pełną buzią, nie huścić się na krzesłkach, nie bawić się widelcem, dziękować po posiłku, podnosić rękę, kiedy się prosi o dokładkę, składać po posiłku talerzyki.);
3. podczas zajęć zachowywać się cicho i spokojnie, zgłaszać się, gdy jeden mówi, nie przeszkadzać;
4. podczas spaceru iść parami, zwartą grupą, nie oddalać się od grupy, iść z dala od jezdni, niczego po drodze nie zrywać i nie zbierać;
5. w szatni zachowywać się cicho, nie zmieniać znaczków, nie popychać się, stawać na szafce, ubierać samodzielnie, zwracać uwagę na kolejność ubierania się (najpierw trzeba założyć buty, na końcu czapkę i rękawiczki), czekać na innych, siedząc na ławeczce, wychodzić razem, kiedy wszyscy są przygotowani; Dzieci wiedzą także, co to znaczy być grzecznym. Stwierdzają, że należy używać słów grzecznościowych: przepraszam, proszę, dziękuję i innym, witać się i żegnać (mówić: dzień dobry, do widzenia). Nie należy wyrywać sobie zabawek, niszczyć książek, biegać, popychać się, bić, przeszkadzać w czasie zajęć, samemu wychodzić z sali, rzucać klockami, niszczyć budowle innych dzieci. Należy ostrożnie chodzić z nożyczkami, trzymać porządek podczas prac plastycznych.

W opinii dzieci (wywiad), należy być grzecznym, bo ważna jest nagroda: dyplomy, naklejki, cukierki, bużki, znaczki. Na placu zabaw podczas obserwacji zachowania dzieci nie stwierdzono zachowań niezgodnych z ogólnymi normami społecznymi. Dorośli chwalą dzieci, nagradzają. Wszyscy nauczyciele (9 z 9) stwierdzili, że dzieci znają zasady, których się od nich oczekuje.

W opinii dyrektora (wywiad) i nauczycieli (ankieta, wywiad), **w przedszkolu analizuje się i ocenia podejmowane działania wychowawcze**, co znajduje swoje odzwierciedlenie także w przedszkolnej dokumentacji. Dyrektor (wywiad) i nauczyciele (wywiad, ankiety) poinformowali, że działania wychowawcze podejmowane przez przedszkole były poddawane analizie i ocenie podczas rad pedagogicznych (analitycznych) i przez nauczycieli w „Arkuszach samooceny”, w trakcie bieżących rozmów dyrektora z nauczycielkami oraz po obserwacji zajęć przez dyrektora. Działania wychowawcze podejmowane w placówce podlegały analizie i ocenie w ramach ewaluacji wewnętrznej w zakresie:

1. skuteczności prowadzonej diagnozy problemów wychowawczych;
2. stosowania form współpracy z rodzicami w zakresie kształtowania u dzieci prawidłowych postaw społecznych i norm moralnych;
3. uwzględniania w planowaniu pracy grupy wytycznych z rocznego planu pracy przedszkola;
4. skuteczności kodeksu grupowego w kształtowaniu właściwych postaw i norm społecznych;
5. sukcesów w pracy wychowawczej.

W dokumentacji przedszkola znajdują się materiały dotyczące ewaluacji wewnętrznej od 2008/2009. Dokumentacja dotycząca każdego roku szkolnego zawiera powołanie zespołu ds. ewaluacji wewnętrznej, raport z badań, wnioski z badań oraz zastosowanie wniosków w praktyce. W roku 2011/2012 zespół ds. ewaluacji wewnętrznej dokonał badania dwóch wymagań:

Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności.

Dzieci są aktywne.

Sformułowano następujące wnioski:

1. Przedszkole stwarza warunki do szybkiej adaptacji dzieci, nabywania przez nie nowych wiadomości i umiejętności. Bez problemu zaczęło uczęszczać do przedszkola 71,74 % czyli 33 dzieci. Proces adaptacyjny przebiegał u 1 dziecka (2,17 %) do tygodnia, u 4 (8,70 %) do 2 tygodni, u 6 (13,04 %) do miesiąca, u 2 dzieci (4,35 %) do dwóch miesięcy.

2. Wszyscy (100%) rodzice dostrzegają promowanie przez przedszkole osiągnięć dzieci.
3. Nauczycielki współpracują z rodzicami, przekazują wiedzę o osiągnięciach (97.44% ankietowanych) i trudnościach dzieci (99.15% ankietowanych).
4. Stosowane przez nauczycielki formy i metody pracy są dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci (100% ankietowanych).
5. Planowane sytuacje edukacyjne wzbogacają wiedzę (94.02% - 110 ankietowanych), rozwijają umiejętności (88.9% ankietowanych) oraz osobowość (88.9% ankietowanych), wpływają na łatwiejsze i skuteczniejsze kontakty dzieci z innymi ludźmi (87.18% ankietowanych).
6. Oferta edukacyjna umożliwia rozwój zainteresowań i uzdolnień oraz wspiera rozwój aktywności twórczej dziecka, zwłaszcza: plastycznej (94.87% ankietowanych), muzycznej (82.91% ankietowanych), przyrodniczo - ekologicznej (81.20% ankietowanych), ruchowej (82.91% ankietowanych), emocjonalnej (71.79% ankietowanych).
7. Dzieci mają dobry kontakt z wychowawczynią (100% ankietowanych) i rówieśnikami( 95,65% ankietowanych). Są spokojne. Chętnie rozstają się z rodzicami ( 100% ankietowanych).
8. Według obserwacji dyrektora i wicedyrektora oraz samooceny pracy nauczycielek, dzieci są zachęcane do samodzielności w działaniach ukierunkowanych na ich rozwój i chętnie uczestniczą w zajęciach w przedszkolu oraz w instytucjach lokalnych.
9. Dzieci potrafią działać samodzielnie, w zespole oraz w grupie, chętnie podejmują zabawę z rówieśnikami.
10. Dzieci wspierają się i pomagają sobie wzajemnie. Są zachęcane przez nauczycielki do samoobsługi (czego nie robi się często w domu) i samodzielnego działania w typowych sytuacjach (czynności w łazience, w szatni, podczas posiłków).
11. Sporadycznie obserwuje się jednostki nie potrafiące bawić się w grupie rówieśniczej - przypadki te są niwelowane przez nauczycielki.
12. Nauczycielki reagują na każde niepoprawne zachowanie, chroniąc bezpieczeństwo dzieci.
13. Wspiera się rozwój aktywności ruchowej dzieci oraz ich działania twórcze poprzez ogólnodostępne zajęcia i zabawy aktywizujące, prowadzone przez specjalistów (rytmika) oraz nauczycielki.
14. Tworzone są warunki sprzyjające aktywności ruchowej: organizowanie międzyprzedszkolnych olimpiad sportowych, zajęć dodatkowo płatnych (taniec, gimnastyka ogólnorozwojowa), udział 5- i 6-latków w zajęciach sportowych z trenerem w Bydgoskim Klubie Sportów Gimnastycznych „Zawisza”, promowanie udziału przedszkolaków w lokalnych zawodach sportowych: Marsz Nordic Walking, „Czar dwóch kółek MTB”.
15. Doskonaleniu sprawności fizycznej sprzyja Plac Zabaw wyposażony w urządzenia sportowe.
16. Podejmowane są przedsięwzięcia rozwijające talenty artystyczne: muzyczne, plastyczne, teatralne o czym świadczą uzyskane liczne dyplomy.
17. Diagnostuje się i analizuje osiągnięcia dzieci. Wnioski z analiz wdrażane są do planowania pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz do pracy indywidualnej.
18. Nadal wskazane są częstsze kontakty z rodzicami „zabieganymi” (1 osoba - 1,17 % ankietowanych), wykazującymi z własnej strony słabe zainteresowania postęпами dziecka. Należy szukać drogi kontaktu, informować o przyswajanych umiejętnościach przez dziecko, formach pracy z dzieckiem, o trudnościach i sukcesach wychowawczych.
19. Należy informować rodziców, podając konkretną datę i godzinę z wyprzedzeniem tygodniowym, o drzwiach otwartych/ indywidualnych spotkaniach z nauczycielem raz w miesiącu.
20. W dalszym ciągu należy poszukiwać skutecznych metody angażowania „zabieganych” rodziców w działania wychowawcze i przedsięwzięcia dydaktyczne przedszkola.
21. Aby sukcesywnie podnosić rozwój i aktywność dzieci, przedszkole:
22. realizuje we wszystkich grupach wiekowych program „Klucz do uczenia się” autorstwa Galiny Dolya. Moduły: Konstrukcje, Matematyka Sensoryczna 1 i 2, Matematyka 1 oraz Logika 1, stosując pełen zestaw programowych materiałów edukacyjnych.
23. realizuje program wychowania przedszkolnego „Nasz Przedszkole” Małgorzaty Kwaśniewskiej i Wiesławy Żaba-Żabińskiej. Przedszkole bierze udział w II Edycji Ogólnopolskiego Programu Edukacji Zdrowotnej „Akademia Aquafresh”, propagując profilaktykę stomatologiczną przedszkolaków;
24. uczestniczy w ogólnopolskim Programie Edukacji Przyrodniczej „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, wprowadzając dzieci, z aktywnym udziałem rodziców, w tematykę przyrodniczą i ekologiczną.

Przedszkole bierze udział w:

1. akcjach ekologicznych: zbiórki makulatury, plastikowych butelek, kartoników po napojach, zakrętek organizowanych przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej oraz Wydział

- Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska UM w Bydgoszczy, angażując rodziców;
2. projekcie „SaveNet – bezpieczny Internet ” oraz przystąpiło do akcji „OK. Driver” promując wśród dzieci i dorosłych zachowanie bezpieczeństwa na drodze i ulicy we współpracy z policją;
  3. lokalnych konkursach plastycznych, teatralnych, muzycznych i quizach wiedzy. Kontynuowane są comiesięczne dyżury nauczycielek, aby umożliwić rodzicom pozyskanie indywidualnych informacji. Nauczycielki prowadzą „Rejestr kontaktów z rodzicami”, posiadają rozeznanie, których rodziców należy aktywizować do współpracy.

**Działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądaných zachowań są w razie potrzeby modyfikowane.** W opinii dyrektora i nauczycieli (wywiady), w przedszkolu zaistniała potrzeba modyfikacji działań wychowawczych. Respondenci podali następujące przykłady modyfikacji:

1. realizowanie programu „Przyjaciele Zippiego” jako promocji zdrowia emocjonalnego małego dziecka i uczenia różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami oraz doskonalenia relacji dzieci z innymi ludźmi.
2. udostępnienie rodzicom programu wychowawczego na przedszkolnej stronie internetowej (ułatwia poznanie procesu wychowywania dzieci w przedszkolu i wspomaga rodziców we współdziałaniu z nauczycielami);
3. wprowadzenie comiesięcznych dyżurów nauczycieli, aby umożliwić rodzicom pozyskanie indywidualnych informacji oraz „Rejestru kontaktów z rodzicami” .

Dyrektor wskazał także na założenie „Klubu Czytającego Rodzica”, który w ramach kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” propaguje czytanie przez dorosłych dzieciom literatury o treściach poznawczych i wychowawczych w przedszkolu i w domu. Zdaniem partnerów przedszkola, działania przedszkola są skuteczne: nie ma zachowań niepożądanych dzieci, opinie rodziców są pozytywne, wszystkie działania wychowawcze skuteczne, ponieważ dzieci potrafią zachować się w każdym miejscu.

**Powyższe argumenty potwierdzają bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania. W działaniach nauczycieli widoczne jest położenie nacisku na bezpieczeństwo, współdziałanie, wzajemną pomoc i zrozumienie dla innych. Dzieci potrafią działać samodzielnie, w zespole, chętnie wspierają się i pomagają sobie uczestnicząc w lokalnych konkursach, akcjach i imprezach.**

**Poziom spełniania wymagania: A**

**Wymaganie:** *Funkcjonuje współpraca w zespołach*

**Komentarz:**

**Działania organizacyjne dyrektora przedszkola umożliwiają wszystkim nauczycielom udział w zespołach zadaniowych. Dyrekcja podejmuje szereg działań sprzyjających wyzwaniu kreatywności nauczycieli. Nauczyciele angażują się w realizację zadań i podejmują liczne działania, mające na celu podnoszenia jakości pracy przedszkola: podnoszą swoje kwalifikacje, tworzą programy własne i zespołowe, przygotowują dzieci do udziału w konkursach zewnętrznych, współpracują z lokalnymi instytucjami, biorą współodpowiedzialność za funkcjonowanie przedszkola.**

Zarówno dyrektor szkoły (ankieta), jak i nauczyciele (ankieta i wywiad grupowy) stwierdzili, że **w przedszkolu funkcjonują zespoły zadaniowe**. Nauczyciele w ankiecie wskazali, że dyrektor zachęca ich do współpracy z innymi pracownikami w rozwiązywaniu problemów przedszkola. Podczas wywiadu poinformowali, że aktywnie działają następujące zespoły zadaniowe:

1. Programowy (pracujący nad treściami nauczania).
2. Metodyczny (rozwijanie metody pracy z uczniem).
3. Wychowawczy i profilaktyki.
4. Ds. przedszkola i świata zewnętrznego (kooperacja z otoczeniem zewnętrznym przedszkola).
5. Redakcyjny kwartalnika „Leśne Echo”.
6. Ds. akcji ekologicznych.
7. Ds. promocji zdrowia.
8. Ds. bezpieczeństwa.
9. Ds. zarządzania ryzykiem.

Dyrektor (ankieta) stwierdza, że w celu pobudzenia pracy zespołowej w przedszkolu:

wykorzystuje indywidualne predyspozycje i aktywność nauczycielek;

popiera inicjatywy zgłaszane przez nauczycielki i akceptuje udział wszystkich nauczycielek w ich realizacji;

docenia i chwali pomysłowość, gust, koleżeńską pomoc;

zwraca się z prośbą o opinie, porady i pomoc w sprawach np. zakupu pomocy dydaktycznych, wyposażenia, zmiany wystroju;

inspiruje do współpracy z innymi placówkami, instytucjami;

wyznacza koordynatorów określonych zadań;

stosuje pozytywne wzmocnienia: pochwały natychmiastowe na co dzień, na naradach, podczas uroczystości z rodzicami, przydzielanie dodatków motywacyjnych i nagród.

W jego opinii, w pracę zespołów funkcjonujących w przedszkolu większość nauczycieli angażuje się w wysokim stopniu.

**Efekty pracy są analizowane**, o czym świadczą opinie nauczycieli (ankieta, wywiad grupowy) i dyrektora (ankieta). Według respondentów (9 z 9 ankietowanych nauczycieli i dyrektora) w przedszkolu działa odpowiednia liczba zespołów zadaniowych. Nauczyciele, biorący udział w wywiadzie, wskazali, że wyniki pracy zespołów są analizowane przez członków tych zespołów na bieżąco, w trakcie i po wykonaniu zadania. Zespoły dokonują modyfikacji zadań w razie potrzeby. Wyniki pracy zespołów są oceniane:

1. w procesie bieżącego zarządzania placówką (8 z 9 nauczycieli oraz dyrektor);
2. w procesie zewnętrznej ewaluacji (3 z 9 nauczycieli);
3. w procesie wewnętrznego nadzoru (dyrektor);
4. przez Radę Pedagogiczną i/lub ogół pracowników pedagogicznych (dyrektor);
5. przez członków zespołu (dyrektor).

Dyrektor przedszkola podejmuje wiele działań, które przyczyniają się do rozwijania kreatywności nauczycieli, czego

potwierdzenie znajduje się w wywiadzie i ankiecie dla dyrektora oraz w ankiecie wypełnionej przez nauczycieli, a także w wywiadzie grupowym z nauczycielami. Dyrektor przedszkola (wywiad) podejmuje następujące działania dla rozwijania kreatywności nauczycieli:

1. Pozyskuje środki na wskazane w danym roku szkolnym przez nauczycieli szkolenia i warsztaty, np. zewnętrzne – „Tańce w kręgu”, „Dziecko i sztuka w edukacji wielokulturowej”, „Prezentacje multimedialne w pracy dydaktycznej i zawodowej”, „Wiersz, piosenka, inscenizacja w edukacji ekologicznej dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym”, „Wesołe zabawy z muzyką poważną”, „Co wolno dziecku ?- czyli rozsądne stawianie granic”, „Zagrożenie dysleksji u dzieci w wieku przedszkolnym”; wewnątrz – Ewaluacja wewnętrzna- tworzenie kwestionariusza ankiety dla rodziców, „Prezentacje multimedialne w praktyce”, Program edukacji przedszkolnej wspomagającej rozwój aktywności dzieci „Nasze przedszkole” Małgorzaty Kwaśniewskiej, Wiesławy Żaba-Żabińskiej i inne
2. Wspiera inicjatywy w zakresie współpracy ze środowiskiem lokalnym i innowacyjnych programów edukacyjnych.
3. Pozyskuje sponsorów w celu bogacenia bazy szkoły.
4. Służy własnym przykładem aktywności we wszystkich przedsięwzięciach przedszkola.
5. Motywuje nauczycieli: stosuje pochwały, docenianie inicjatyw, nagradza.
6. Promuje wymianę doświadczeń między nauczycielami przy różnych okazjach – na co dzień, podczas narad wewnętrznych, projektowania scenariuszy zajęć, uroczystości i imprez.

W ankiecie dyrektor wymienił następujące przykłady kreatywnych działań nauczycieli:

1. Organizują międzyprzedszkolne imprezy w ramach uzyskanych przez przedszkole Grantów Oświatowych, np. w 2011 r. Międzyprzedszkolny konkurs „Muzyka Fryderyka Chopina w tańcu i obrazie – inspiracje ruchowo-plastyczne dzieci z bydgoskich szkół i przedszkoli”, „Międzyprzedszkolna Mikołajkowa Olimpiada Sportowa – w zdrowym ciele zdrowy duch”, w 2012 r. Międzyprzedszkolna Olimpiada Sportowa „Od przedszkolaka do olimpijczyka”, Międzyprzedszkolny turniej wiedzy „Bydgoszcz naszą małą ojczyzną” – inspiracje słowne i artystyczne dzieci z bydgoskich przedszkoli (L. Wyczółkowski), IX Edycja Międzyprzedszkolnego konkursu plastycznego „Betlejemskie szopki” dla dzieci z bydgoskich szkół i przedszkoli.
2. Są autorkami projektu Profilaktyka Logopedyczna „Zabawy ze słowem” oraz programów własnych: „Przedszkolak mały i duży wie, co zdrowiu służy”, „Mały orator to ja”, „Niwelowanie barier adaptacyjnych i ujednolicanie oddziaływań wychowawczych na dzieci w wieku od 3-6 lat poprzez organizowanie niekonwencjonalnych form pracy w relacji dziecko – dom – przedszkole”.
3. Są autorkami Koncepcji Pracy Przedszkola ukazującej stosowanie twórczych metod, m. in. W. Limont , C. Orffa oraz nowoczesnych programów pracy z dzieckiem, np. „Klucz do uczenia”, „Przyjaciele Zippiego”.
4. Są autorkami Programu Wychowawczego, w którym proponują rozwiązywanie problemów „Metodą bez porażek” Thomasa Gordona oraz stosowanie wskazówek Adele Faber, Elaine Mazlish „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”.
5. Uczestniczą w radach szkoleniowych, na których wykorzystywane są metody aktywizujące, np. wzięły udział w warsztatach „Tańce w kręgu”, „Wesołe zabawy z muzyką poważną”, „Wiersz, piosenka, inscenizacja w edukacji ekologicznej dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym”.
6. Organizują uroczystości i akcje, np. „Pasowanie na przedszkolaka”, „Dzień Pluszowego Misia”, „Andrzejki”, „Jasełka”, „Dzień Dziadków”, „Kolorowy Tydzień”, „Pożegnanie dzieci 5-,6-letnich”, „Dzień Rodziny”.
7. Organizują festyny środowiskowe, np. festyny rodzinne: „Przyrodę kochamy, o zdrowie dbamy, aktywnie czas spędzamy”, „W Królestwie Maciusia Pierwszego”.
8. Prowadzą spotkania z uczniami Szkół Podstawowych Nr 15, 20, 37 w Bydgoszczy.
9. Inicjują udział przedszkolaków w akcjach charytatywnych, np. ogólnopolskiej akcji „Góra Grosza”, ogólnopolskiej akcji „Zakrętki-Info”, bydgoskiej akcji Urzędu Miasta WGKiOS „Zakrętki na wózek inwalidzki dla Mateusza Ziarnika”, „I Ty możesz zostać Świętym Mikołajem”, „Nakarm kociaka 2011 i 2012”, „Żołędzie dla zwierząt z myślicyńskiego ZOO”.
10. Zdobywają corocznie nagrody za udział w akcjach ekologicznych: zbiórka makulatury, kartoników po napojach, plastikowych butelek, baterii.
11. Przygotowują dzieci do konkursów i zdobywają liczne nagrody za udziału w konkursach i przeglądach o zasięgu miejskim, np. „Muzyczna Jesień Przedszkolaka”, „Rymy i Rytm”, „Rozśpiewane Błonie”, konkurs recytatorski „Przyroda i My”, „Mały Mistrz mowy”, przegląd teatralny „Zabawa w teatr”, Powiatowe Konfrontacje Taneczne Przedszkolaka „Magiczne Pantofelki”

12. Organizują Rodzinne konkursy plastyczne, np. „Z mamą i tatą podróżę po Europie”, „Rodzinna Galeria Przyrodniczych Okazów”, „Wielkanocna Pisanka”, „Rodzinna bajka”,
13. Współpracują z Muzeum im. L. Wyczółkowskiego, Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką i Biblioteką Miejską im. dr. W. Bełzy przy ulicy Czerkaskiej, Wydziałem Prewencji Komendy Miejskiej Policji w ramach uczestnictwa dzieci w lekcjach edukacyjnych, bibliotecznych, profilaktyki bezpieczeństwa.
14. Publikują kwartalnik „Leśne Echo” (57 wydań) i propagują go na stronie internetowej przedszkola.
15. Prowadzą niekonwencjonalną stronę internetową przedszkola propagując osiągnięcia dzieci i placówki, dzieląc się przykładami dobrych praktyk pedagogicznych.
16. Podnoszą kwalifikacje – cztery nauczycielki uzyskały wyższe wykształcenie magisterskie, 5 uzyskało stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego.

Wszyscy nauczyciele stwierdzili w ankiecie, że dyrektor daje nauczycielom możliwość kreatywnego działania. Nauczyciele podczas wywiadu grupowego opisali następujące przykłady działań, jakie podejmuje dyrektor, aby inspirować kreatywne zachowania pracowników przedszkola:

1. Służą pomocą i radą.
2. Zachęca do podnoszenia kwalifikacji i zdobywania kolejnych stopni awansu zawodowego, udziału w szkoleniach i warsztatach, wprowadzania programów innowacyjnych, tworzenia list potrzeb pomocy naukowych, nawiązywania współpracy ze szkołami, instytucjami, domami kultury, śledzenia stron internetowych instytucji oświatowych.
3. Pozyskuje środki na szkolenia.
4. Wspólnie tworzy projekty grantów oświatowych.
5. Przyznaje nagrody dyrektora, dodatki motywacyjne.
6. Inspiruje do organizacji festynów.
7. Bierze udział w życiu przedszkola i każdej grupy wiekowej.
8. Chwali nauczycieli za działania.

W opinii dyrektora (ankieta) i nauczycieli (ankieta), rada pedagogiczna bierze współodpowiedzialność za pracę przedszkola. Zarówno dyrektor przedszkola, jak i wszyscy nauczyciele (9 z 9) potwierdzają także, że w ich ocenie nauczyciele wywiązują się z podjętych zobowiązań.

**Nauczyciele uczestniczą w formach doskonalenia zawodowego dotyczących metod i form współpracy,** co znajduje potwierdzenie zarówno w ankiecie dla nauczycieli, jak i ankiecie dla dyrektora. Wszyscy nauczyciele (9 z 9) stwierdzili, że w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 brali udział w następujących szkoleniach wewnętrznych:

1. „Ewaluacja wewnętrzna” projektowanie, przeprowadzanie i wykorzystanie wyników do jakościowego rozwoju przedszkola.
2. Prezentacje multimedialne w praktyce.
3. Program edukacji przedszkolnej wspomagającej rozwój aktywności dzieci „Nasze przedszkole” Małgorzaty Kwaśniewskiej, Wiesławy Żaba-Żabińskiej.
4. „Zagrożenie dysleksji u dzieci w wieku przedszkolnym”.
5. „Jak organizować kącik przyrody w przedszkolu?”.
6. „Współpraca nauczycieli - tworzenie skutecznych zespołów i efektywnej działalności edukacyjnej”.

Zarówno nauczyciele w ankiecie (9 z 9), jak i dyrektor (ankieta dla dyrektora) poinformowali, że uczestnictwo w tych formach doskonalenia i szkoleniach jest przydatne w praktyce.

**Powyższe argumenty potwierdzają bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania. Współpraca w zespołach i między zespołami jest systematyczna, oparta na wymianie informacji. Zespoły współpracują z instytucjami zewnętrznymi, tworzą programy własne i zespołowe, biorą odpowiedzialność za funkcjonowanie przedszkola i jakość jego pracy.**

**Poziom spełniania wymagania: A**

Dyrektor przedszkola wdrożył działania mające na celu przygotowanie nauczycieli do prowadzenia skutecznej ewaluacji wewnętrznej i stworzył warunki do ich zespołowej pracy. Wszyscy nauczyciele uczestniczą w ewaluacji wewnętrznej i angażują się w planowanie i realizację działań. Czują się odpowiedzialni za efekty własnej pracy i powołanych zespołów. Wszystkie wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego wprowadzane są do planu pracy przedszkola całościowo i realizowane zgodnie z terminami. Nauczyciele w wywiadzie grupowym za najważniejsze zmiany wprowadzone w tym lub ostatnim roku szkolnym w funkcjonowaniu przedszkola uznali wprowadzenie programów autorskich: „Mały orator to ja“ i programu adaptacyjnego oraz nowych programów wychowania przedszkolnego, a także realizację wniosków z zakresu ekologii, świadomości zdrowotnej i ściślejszej współpracy z rodzicami.

**Nauczyciele są zaangażowani w realizację ewaluacji wewnętrznej.** Dyrektor szkoły angażuje nauczycieli do udziału w realizacji ewaluacji wewnętrznej. W celu zaangażowania nauczycieli do prowadzenia ewaluacji wewnętrznej dyrektor (wywiad) podjął następujące działania:

1. Ukończył szkolenie w zakresie ewaluacji wewnętrznej, aby zachęcić własnym przykładem nauczycieli do przygotowania się do działań ewaluacyjnych (szkolenie: Ewaluacja formą sprawowanego nadzoru pedagogicznego, organizator – Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy, Raport z ewaluacji wewnętrznej, organizator – Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy).
2. Wyjaśnił nauczycielom procedury i zasadność prowadzenia ewaluacji wewnętrznej i wskazał korzyści wynikające z systematycznego analizowania pracy przedszkola (rada szkoleniowa na temat nowego nadzoru pedagogicznego w świetle rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej).
3. Wspólnie z nauczycielami planuje ewaluację.
4. Uświadamiał i uświadamia nauczycielom wagę współdziałania w osiąganiu wzrostu jakości pracy przedszkola i statusu placówki w środowisku lokalnym.
5. Nagradza inicjatywy nauczycieli i zachęca do współtworzenia narzędzi badawczych – ankiet, kwestionariuszy.
6. Aktywizuje nauczycieli do pracy w zespołach i wspiera ich własnym działaniem.

Wszyscy ankietowani nauczyciele (9 z 9) zadeklarowali swoje zaangażowanie w ewaluację wewnętrzną szkoły i stwierdzili, że angażują się w ewaluację w dużym stopniu. W opinii 9 z 9 nauczycieli, ewaluacja jest niezbędna i angażują się w nią dla poprawienia jakości własnej pracy, 8 z 9 podało, że jest efektem zwyczaju panującego w przedszkolu (zwykle większość nauczycieli uczestniczy w ewaluacji wewnętrznej). Nauczyciele (wywiad) stwierdzili, że dzięki ewaluacji otrzymują informacje zwrotne o skuteczności działań, opinie rodziców i nauczycieli okolicznych szkół na temat przedszkola, o stopniu zaspokojenia oczekiwań rodziców, rozwoju, widzą efekt swoich badań i wdrożonych rozwiązań.

**Wyniki wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy przedszkola,** co wynika z deklaracji dyrektora (ankieta) i nauczycieli (ankieta, wywiad). Dyrektor (ankieta) poinformował, że wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego wprowadzane są do planu pracy przedszkola kompleksowo. W opinii wszystkich ankietowanych nauczycieli (9 z 9), są to wszystkie lub zdecydowana większość wniosków z nadzoru pedagogicznego. Nauczyciele (wywiad) wymienili następujące przykłady wniosków płynących z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego uwzględnionych w planie pracy przedszkola:

1. Zapoznawać dzieci z ekosystemami, ich fauną i florą oraz ochroną.
2. Rozwijać zainteresowania dzieci w kierunku poznawania i odkrywania prawa przyrody (zaplanowano i zorganizowano spotkanie z leśnikiem, przystąpiono do programu „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, udział dzieci w „Nocy Biologów” organizowanej przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, w zajęciach na ścieżce dydaktycznej w Centrum Edukacji Ekologicznej w Myślęcinku, prowadzenie zajęć we współdziałaniu z rodzicami, (np. budowanie karmników).
3. Opracować projekt profilaktyki logopedycznej (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Bydgoszczy

oddelegowała na wniosek dyrektora przedszkola na pięć godzin w tygodniu logopedę. Dzięki temu wzrosła świadomość rodziców oraz ich zaangażowanie we współpracę z nauczycielami. Dzieci robią postępy.).

4. Poprawić bezpieczeństwo przedszkolaków (wprowadzono karty czytnikowe informujące o przyjściu dziecka do przedszkola i o odebraniu dziecka przez rodziców).

Z informacji udzielonej przez nauczycieli (ankiety, wywiad) wynika, że **ewaluacja wewnętrzna prowadzona jest z udziałem zespołów nauczycieli**. Wszyscy ankietowani nauczyciele (9 z 9) zadeklarowali, że uczestniczą w pracach zespołu(ów) prowadzących wewnętrzną ewaluację pracy szkoły. Nauczyciele (wywiad) stwierdzili, że zespół ds. ewaluacji wewnętrznej jest powoływany przez dyrektora. Natomiast rada pedagogiczna decyduje, jaki obszar pracy przedszkola zostanie poddany ewaluacji wewnętrznej. Zespół ds. ewaluacji wewnętrznej planuje prace zespołu. W ciągu ostatnich dwóch lat wykonał badania efektywności podejmowanych działań wychowawczych, umiejętności nabywanych przez dzieci, aktywności dzieci.

**Wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego powodują korzystne zmiany w funkcjonowaniu przedszkola**, stwierdzili nauczyciele (ankieta, wywiad) i dyrektor (wywiad). Wszyscy ankietowani nauczyciele (9 z 9) podali, że wnioski płynące z nadzoru pedagogicznego (ewaluacji wewnętrznej) są w pełni uwzględniane dla wprowadzanych zmian w funkcjonowaniu przedszkola. Jako najważniejsze zmiany w funkcjonowaniu przedszkola wprowadzone w tym lub ostatnim roku szkolnym na podstawie wniosków z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego dyrektor (wywiad) i nauczyciele (wywiad) uznali:

1. Podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci i rodziców poprzez włączenie ich w efektywny udział przedszkola w lokalnych akcjach i konkursach ekologicznych (Realizacja Ogólnopolskiego Programu „Kubusiowi Przyjaciele Natury” i „Czyste Powietrze wokół nas”).
2. Podnoszenie świadomości zdrowotnej dzieci (Udział w ogólnopolskim programie zdrowotnym „Akademia Aquafresh”).
3. Nabywanie przez dzieci współodpowiedzialności i umiejętności współdziałania poprzez udział w organizowanych wewnętrznych konkurencjach sprawnościowych i międzyprzedszkolnych olimpiadach sportowych; propagowanie udziału przedszkolaków w lokalnych zawodach (np. „Czar dwóch kółek”).
4. Propagowanie czytania utworów wnoszących treści poznawcze i przykłady dobrego zachowania, np. dzięki powołaniu i działalności Klubu Czytających Rodziców.
5. Wzbogacenie bazy przedszkola w nowe meble, dywany, kąciki, pomoce dydaktyczne. Podniesienie estetyki wystroju sal zabaw. Pozyskanie środków z Rady Rodziców na poprawienie wystroju innych wnętrz – zakupienie materiału na wykonanie szaf archiwalnych, biurowych i mebli kuchennych.
6. Doposażenie zasobu garderoby dziecięcej w nowe stroje i gadżety na występy artystyczne.
7. Wdrożenie projektu profilaktyki logopedycznej w celu efektywnej korekcji wad wymowy dzieci poprzez współdziałanie z logopedami i działalność profilaktyczną nauczycieli.

Dyrektor wskazał także następujące:

1. Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa podczas różnych form działalności przedszkola w budynku i szeroko pojmowanym środowisku, np. wprowadzenie czytników rejestracji wejść i wyjść dzieci z budynku, kamizelek i gadżetów odblaskowych, udział przedszkola w programach i akcjach profilaktyki bezpieczeństwa z policją i bydgoskimi służbami mundurowymi.
2. Wprowadzenie rejestru kontaktów nauczycieli z rodzicami, aktywizowanie rodziców do wspólnego działania z przedszkolem w ramach przygotowania dzieci do podjęcia nauki w szkole.

Nauczyciele (wywiad) podali również, że został opracowany program autorski dla dzieci 5-, 6-letnich pn. „Mały orator to ja” i program niwelowania barier adaptacyjnych oraz że przedszkole wprowadziło takie programy, jak „Klucz do uczenia się” (moduł matematyczny), „Przyjaciele Zippiego”, „Nasze Przedszkole” Małgorzaty Kwaśniewskiej i Wiesławy Żaba-Żabińskiej.

W opinii dyrektora (ankieta) i wszystkich ankietowanych nauczycieli (9 z 9), **wprowadzane zmiany przyczyniają się do rozwoju przedszkola**. Nauczyciele stwierdzili, że:

1. zmiany wpływają na podniesienie jakości pracy przedszkola;
2. rodzice zabiegają o umieszczenie dzieci w przedszkolu;



3. absolwenci odwiedzają przedszkole;
4. rodzice śledzą wydarzenia przedszkolne poprzez stronę internetową;
5. wychowankowie przyprowadzają swoje dzieci;
6. przedszkole cieszy się dobrą opinią w środowisku.

Powyższe argumenty potwierdzają bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania. Sprawowanie nadzoru pedagogicznego jest efektywne i skuteczne, widoczny jest wysoki poziom pracy przedszkola, dbałość wdrażanie nowatorskich rozwiązań programowych, zapewnienie współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz o dobrą współpracę z rodzicami.

## Poziom spełniania wymagania: A

**Wymaganie:** *Przedszkole ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie*

### Komentarz:

Warunki lokalowe i wyposażenie przedszkola umożliwiają realizację podstawy programowej i przyjętych programów nauczania. Z badania wynika, że wyposażenie sal sprzyja realizacji celów zajęć. Znajdują się w nich między innymi dywany do zabaw ruchowych i swobodnych, nowe stoliki i krzeselka dostosowane do wysokości dzieci oraz regały na zabawki i pomoce edukacyjne, wydzielone zostały miejsce do odpoczynku i kąciki edukacyjne. Sale zajęć i hol są odnowione i estetyczne. W przedszkolu istnieje plan utrzymania i polepszenia warunków lokalowych na lata 2003-2013, który jest realizowany w marę możliwości. Dyrektor potrafi zaangażować różne podmioty do pomocy w poprawę bazy i wyposażenia, dzięki temu np. odnowiono elewację budynku i pomieszczenia wewnątrz, a podczas uroczystości, imprez, konkursów, przeglądów i zawodów dzieci występują w specjalnie uszytych przez rodziców strojach, których kolekcja jest imponująca.

Informacje uzyskane z ankiet z dyrektorem, nauczycielami, rodzicami oraz podczas obserwacji zajęć potwierdzają, że **warunki lokalowe przedszkola są wystarczające do realizowania przyjętych w przedszkolu programów nauczania**. Dyrektor przedszkola (ankieta), wszyscy nauczyciel (ankieta) i 64 z 69 ankietowanych rodziców ocenili, że warunki lokalowe przedszkola są wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w przedszkolu programów. W opinii dyrektora, nauczycieli (ankiety) i 64 z 69 rodziców (ankiety) przedszkole nie ma braków lokalowych. 5 z 69 rodziców (ankieta) jest przeciwnego zdania. Na podstawie wszystkich obserwacji zajęć (7 z 7) stwierdzono, że wyposażenie sal sprzyja realizacji celów zajęć, warunki lokalowe w przedszkolu są wystarczające do realizowania przyjętych w przedszkolu programów nauczania: każda grupa ma osobną salę, z tym że jedna z sal ma charakter przechodni – została zaadaptowana z pierwotnie zaprojektowanej sali gimnastycznej; ma mniejsze niż pozostałe, wysoko umieszczone okna, znajduje się od strony północnej. Wszystkie sale są przestronne, świeżo wymalowane, czyste, estetyczne; mają część dywanową do zabaw swobodnych i zajęć dydaktycznych, wszystkie oprócz jednej nowe stoliki i krzeselka dostosowane do wysokości dzieci oraz meble. W salach znajdują się takie zabawki, jak kłęgle, samochody, dwupoziomowe garaże, różnego typu klocki, puzzle, kalejdoskopy, pusa, domek, wózki dla lalek, kuchenki i sprzęt domowy, pluszaki, bujawki, a także przybory piśmiennicze: kredki, ołówki, nożyczki oraz w instrumenty perkusyjne i książki, a także pomoce dydaktyczne. Nauczyciele stworzyli kąciki edukacyjne, np. przyrodnicze i czytelnicze. Dzieci korzystają z dobrze wyposażonych łazienek, szatni, gabinetu logopedy i placu zabaw oraz ogrodu.

Informacje uzyskane podczas ankiet z dyrektorem, nauczycielami, uczniami oraz podczas wywiadu z rodzicami i obserwacji zajęć wskazują, że **w przedszkolu znajduje się wyposażenie wystarczające do realizacji podstawy programowej i przyjętych programów nauczania**. W ocenie dyrektora (ankieta) i wszystkich ankietowanych nauczycieli (9 z 9) wyposażenie przedszkola w pomoce dydaktyczne jest wystarczające. Dyrektor (wywiad) stwierdził, że przedszkole nie ma braków, a zabawki w celu uzupełnienia zniszczonych przez codzienne używanie kupuje się na bieżąco. 68 z 69 ankietowanych rodziców poinformowało, że w przedszkolu jest wystarczająco dużo przyborów i pomocy do zabawy, i nauki. Na podstawie wszystkich przeprowadzonych obserwacji zajęć (7 z 7) stwierdzono, że każda sala jest podzielona na część do odpoczynku i do zabawy/pracy, a wyposażenie placu zabaw wystarczające.

Informacje uzyskane od dyrektor (ankieta, wywiad), partnerów i samorządu (wywiad) oraz z analizy dokumentów

wskazują, że **w przedszkolu istnieje plan poprawy warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego**. W wywiadzie dyrektor stwierdził, że organ prowadzący, zgodnie z pięcioletnim planem finansowym, dokonuje remontów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy oraz umożliwia zakup środków dydaktycznych i wyposażenia (remont instalacji elektrycznej, wykonanie prawidłowych dróg ewakuacyjnych, remont dachu, wymiana okien, finansowanie napraw awarii sieci wodnej sprzętu, zakup materiałów remontowych, sprzętu komputerowego, kuchennego, zabawek, wykładziny, krzesłek). Dyrektor podał, że:

1. rodzice dokonują, z funduszu rady rodziców i dodatkowych akcji, różnych zakupów, np. kwiatów do kwietników, przyborów papierniczych, zabawek, pomocy dydaktycznych, mebli, dywanów, rzutnika multimedialnego; finansują prace remontowe (zakup farb i materiałów do malowania), upominki i nagrody dla dzieci, koncerty, teatrzyki, zajęcia rytmiczne;
2. Rada Osiedla „Leśne“ przekazuje środki na książeczki do kącika książki, zabawki, nagrody na konkursy;
3. firma „Horus” wyposażyła dzieci w kamizelki odblaskowe i materiały odblaskowe;
4. rodzice i pracownicy przedszkola angażują się w szycie strojów;
5. firma ubezpieczeniowa przekazuje słodycze na imprezy oraz prowizje, które są przeznaczane na zakup pomocy dydaktycznych;
6. wydawnictwa: „Juka” i „Mac” przekazały plansze edukacyjne dla dzieci;
7. prywatni sponsorzy ufundowali wykładzinę do sali grupy III, materiały do remontu elewacji budynku, zabawki, obrusy.

W dokumentacji przedszkola znajduje się Plan poprawy warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego, który ma postać dokumentu obejmującego lata 2003-2013. W roku szkolnym 2011/2012 zakupiono z funduszy budżetowych, grantów oświatowych i rady rodziców: zabawki, sprzęt edukacyjny, stroje i obuwie na występy taneczne, wstęgi i krążki gimnastyczne, piłki do rytmiki, chustki żonglerskie, wykładzina dywanowa, meble, sprzęt kuchenny, materiały do wymiany elektryczności w kuchni, materiały i sprzęt do księgowości, w 2012/2013 – zabawki edukacyjne, sprzęt edukacyjny, akcesoria kuchenne, zestawy ręczników, wykładziny dywanowe, chodnik na schody, meble do biura. Zaplanowano zakup krzesłek i stolików do jednej grupy oraz wyposażenia, wymianę chodnika prowadzącego od furtki do wejścia do przedszkola, zainstalowanie sygnalizacji pożaru, wymianę 10 okien piwnicznych, naprawę tarasu, uzupełnienie trawnika.

Informacje uzyskane od dyrektora (ankieta i analiza przedszkolnej dokumentacji) wskazują, że **w przedszkolu podejmowane są działania mające na celu wzbogacenie warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego szkoły** według istniejącego planu uzupełniania wyposażenia. Dzieci (wywiad) stwierdziły, że w przedszkolu czują się bezpieczne, bawią się i uczą, lubią swoje przedszkole. Dyrektor podał, że działania mające na celu wzbogacenie warunków lokalowych i wyposażenia podejmowano w przedszkolu w ciągu ostatnich dwóch lat zgodnie z istniejącym planem, który korygowany jest w miarę potrzeb. W szkolnej dokumentacji znajduje się lista potrzeb w zakresie wzbogacenia warunków lokalowych i wyposażenia w pomoce dydaktyczne.

**Powyższe argumenty potwierdzają wysoki stopień spełnienia wymagania.**

**Poziom spełnienia wymagania: B**

## Wnioski z ewaluacji:

1. Przedszkole posiada szeroką ofertę edukacyjną wynikającą z przyjętej koncepcji pracy przedszkola i realizowanych systemowo zadań sprzyjających aktywności twórczej oraz samodzielności dzieci.
2. Dyrektor sprawnie zarządza placówką i wyzwala kreatywność pracowników, co sprzyja pracy zespołowej nauczycieli i podnoszeniu jakości realizowanych zadań.
3. Nauczyciele z dużym zaangażowaniem analizują swoją pracę i wdrażają wnioski sprzyjające osiągnięciu przez dzieci sukcesów – stosują różnorodne formy i metody pracy z dziećmi, uatrakcyjniamy zajęcia, rozwijają zainteresowania podopiecznych.
4. Dzieci chętnie uczestniczą zarówno w zajęciach z oferty podstawowej, jak i dodatkowej, z zadowoleniem angażując się podczas nich w zabawy i ćwiczenia.
5. Warunki lokalowe i wyposażenie są wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w przedszkolu programów. Przedszkole posiada estetyczne i odnowione sale, stale pozyskuje środki na wzbogacenie wyposażenia.
6. W przedszkolu istnieje plan utrzymania i polepszania warunków lokalowych, ogrodu i wyposażenia i jest realizowany w miarę możliwości finansowych.
7. Przedszkole współpracuje z wieloma instytucjami, co sprzyja wieloaspektowemu rozwojowi wychowanków.
8. Przedszkole ściśle współpracuje z rodzicami, biorąc pod uwagę ich opinie na temat wychowania, kształtowanych postaw i zachowań dzieci.

<b>Wymaganie</b>	<b>Poziom spełniania wymagania</b>
Obszar: Efekty	
<b>Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności</b>	<b>A</b>
<b>Dzieci są aktywne</b>	<b>A</b>
<b>Respektowane są normy społeczne</b>	<b>A</b>
Obszar: Zarządzanie	
<b>Funkcjonuje współpraca w zespołach</b>	<b>A</b>
<b>Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny</b>	<b>A</b>
<b>Przedszkole ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie</b>	<b>B</b>

## Raport sporządzili:

- Ewa Jaśkowska
- Grzegorz Kubacki

Kurator Oświaty:

.....